

Wolfsbos

Jaarverslag 2022

Inhoudsopgave

1. Voorwoord directeur-bestuurder	3
2. Visie en besturing	4
2.A. Visie	4
2.B. Besturing	5
2.C. Naleving branchecode	5
2.D. Wet Open Overheid (W.O.O.)	6
3. Verslag Raad van Toezicht	6
4. Gevoerde Beleid 2022	12
4.A. Onderwijskundig beleid	12
4.A.I. Passend onderwijs	14
4.B. Nationaal Programma Onderwijs (NPO)	15
4.C. Convenantsmiddelen	16
4.D. Resultaten/evaluatie per schoolsoort	17
4.E. Toetsing en examinering	22
4.F. Kwaliteitszorg	22
4.G. Belanghebbenden	23
4.H. Duurzaamheid	24
4.I. Klachtenafhandeling	24
4.J. Samenwerking met de GMR	25
5. Bedrijfsvoering	26
5.A. Facilitair/ICT	26
5.B. Personeel	27
5.C. Financiën	31
5.D. Continuïteitsparagraaf	36
5.E. Risicoparagraaf	42
6. Jaarrekening	44
6.A. Grondslagen voor de jaarrekening 2022	44
6.B. Balans per 31 december na resultaatsbestemming	50
6.C. Staat van baten en lasten	52
6.D. Kasstroomoverzicht	53
6.E. Toelichting op de onderscheiden posten van de balans	54
6.F. Model G verantwoording subsidies	58
6.G. Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	59
6.H. Toelichting op de staat van baten en lasten	60
6.I. WNT normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector	64
6.J. Voorstel bestemming van het exploitatiesaldo	67
6.K. Overzicht verbonden partijen	67
6.L. Gebeurtenissen na balansdatum	67
Controleverklaring	68
Gegevens over de rechtspersoon	72
Ondertekening bestuursverslag	73

1. Voorwoord directeur-bestuurder

Daar waar 2021 zich sterk liet typeren als een “Coronajaar”, was dat in 2022 minder het geval. Echter de effecten zijn onmiskenbaar aanwezig: op onszelf en op onze leerlingen. Leerlingen gaven en geven duidelijk aan vaak veel gemist te hebben: elkaar, plezier en ook lesstof. Want de eerlijkheid gebiedt te zeggen dat je dit als school nooit helemaal goed kunt doen. Allereerst verschillen verwachtingen en behoeftes nogal per leerling en ouder/verzorger. Verder hebben diverse medewerkers van onze school er zelf ook veel last van gehad en een deel nog steeds: fysiek en/of mentaal. Dat gaat gewoon tijd kosten. Daar kan geen Nationaal Programma Onderwijs met geld of een extra uitje of een extra serie gesprekken tegenop.

Verbinding is niet zomaar een woord binnen Wolfsbos. Het gehele personeel heeft hier zwaar op ingezet. Daarom hebben wij in september zelf, met de gehele school, het festival ‘Wolfsbos verbindt!’ gehouden op ons eigen terrein. Ik acht het enorm belangrijk samen dingen te doen: goede gesprekken voeren, elkaar helpen en met name met leerlingen op stap en leuke dingen doen: uitjes, bioscoop, werkweken etc. Laten we dat massaal gaan doen!

Afgelopen jaar stonden ook in het teken van het voltooien van de herstelopdrachten van de inspectie die we sinds begin 2021 hadden. Ons onderwijs was goed met geen zwakke afdelingen en de structurele financiën zijn op orde. Echter we hadden het nodige te doen rond de drie indicatoren BKA-1 (visie, ambities en doelen), BKA-2 (uitvoering en kwaliteitscultuur) en BKA-3 (evaluatie, verantwoording en dialoog). We hebben er met ons allen hard aan gewerkt dit voor elkaar te krijgen en het is dan erg prettig als eind 2022 de inspectie meldt dat alles op orde is en alle herstelopdrachten van de baan zijn! Dat geeft rust en vertrouwen en nu vasthouden en uitbouwen.

Een ander belangrijk thema was en is onze nieuwbouw: eind 2022 was het gehele motivatiedossier afgerond, waarna onze Raad van Toezicht het dossier op 30 januari 2023 heeft goedgekeurd. De betrokkenheid vanuit de gemeente was en is prettig en constructief. Ons streven is eind 2025 de nieuwbouw te hebben staan. Met uitzondering van het gebouw van de Meander, zullen de andere gebouwen gesloopt worden. Het gehele terrein kan en zal dan anders worden ingericht.

Ook in 2022 werkten we aan de doelen in ons ambitieplan. Inmiddels liggen hier uitgewerkte en doelgerichte jaarplannen vanuit alle teams onder, die we goed monitoren gedurende het gehele jaar.

In 2022 is ook de behoefte ontstaan (nog) meer inhoud te geven aan waar wij als school voor staan en waar wij onderscheidend in zijn. Samen met collega’s hebben we stappen gezet: een nieuw en meer passend logo, een heldere omschrijving waar Wolfsbos voor staat, meer als 1 school naar buiten treden zonder locaties en cultuurverschillen tekort te doen, een betere website en we hebben een prachtig manifest opgesteld.

Veel leesplezier gewenst!

Dries Koster, directeur-bestuurder

2. Visie en besturing

2.A. Visie

We hebben afgelopen kalenderjaar gebruikt om ons schoolplan dat vanaf 1/8/21 in werking is getreden, te concretiseren. Dat deden en doen we vooral door met concrete jaarplannen te gaan werken, deze uit te bouwen, te monitoren en te evalueren. De slag die we in de nieuwe jaarplannen vanaf de zomer hebben gemaakt, is een nog sterkere koppeling met ons schoolplan, ambitieplan genoemd.

We werken met vier ambities:

1. Wij zien jou: hoe we in onze dagelijkse ontmoetingen op school elkaar zien;
2. Wij zien jou persoonlijk groeien: wat we gaan doen om leerlingen en personeel persoonlijk te laten groeien;
3. Wij zien jou betekenisvol leren: wat we gaan doen om ervoor te zorgen dat onze leerling leert wat hij nodig heeft voor leven en werken in de samenleving van de toekomst;
4. Wij zien jou (samen)werken: wat we gaan doen om leerlingen, ouders en personeel meerwaarde te laten ervaren uit samen(werking).

Elke afdeling of team – zowel onderwijs als staf/ondersteuning maakt een direct aan ons ambitieplan gelieerd jaarplan. Dat geldt ook voor de directeur onderwijs en de directeur-bestuurder. De nieuwe directeur onderwijs vanaf mei 2022 gaf dit proces een erg positieve injectie. We slagen er geleidelijk aan ook steeds meer in jaarplannen samen met onze mensen te maken. Dat is wat we willen.

Het feit dat we sinds januari 2021 herstelopdrachten van de inspectie hadden op alle drie onderdelen BKA1, 2 en 3, hielp ons hierin. Zoals in dit voorwoord is genoemd: de lichten staan nu allemaal op groen.

Wat bij bovenstaande hoort, is dat we elkaar vragen stellen op een kritisch-constructieve manier. Daarbij hoort het gegeven ook dat de directeur-bestuurder 1 x per jaar met afvaardigingen van teams en afdelingen over de voortgang van het jaarplan spreekt. Daarvan worden verslagen gemaakt en de highlights worden intern gedeeld. Deze werkwijze is professioneel en leidt tot verbetering.

Ouders en leerlingen mogen van ons verwachten dat de basiskwaliteit van het onderwijs op orde is en blijft. We volgen ook in 2022 onze in 2021 gemaakte kwaliteitskalender en zetten met name in op blijvende versterking van de kwaliteitszorg, de interne dialoog met personeel over kwaliteit en de kwaliteitscultuur, overeenkomstig de aanbevelingen van de inspectie. Deze kwaliteitskalender wordt ook met de Gemeenschappelijke Medezeggenschaps Raad (GMR) en Raad van Toezicht (RvT) besproken en deze kalender wordt steeds verfijnder en concreter.

We staan verder voor de kernwaarden van openbaar en algemeen toegankelijk onderwijs.

Onze school stimuleert het benutten van diversiteit: zoveel mensen, zoveel verschillen en zoveel talenten. Juist deze verscheidenheid leidt bij samenwerking tot creatievere oplossingen, ideeën en inzichten. Diversiteit bevordert de inzet van een goede mix van talenten in onze school; we zien

diversiteit als een kans. En bij Wolfsbos is iedereen welkom en sluiten we niemand buiten. Iedereen krijgt dezelfde kansen en wordt op dezelfde manier behandeld; we zijn een inclusieve en veilige school, waar iedereen zichzelf mag en kan zijn.

2.B. Besturing

Hierin veranderde qua construct niets. In de schoolleiding veranderde wel iets in dit kalenderjaar. Voor de interim-directeur onderwijs kwam vanaf mei een vaste directeur. Vanaf zijn komst is het onderwijsoverleg nog belangrijker geworden. Dat is nu wekelijks en vindt plaats met hem en de teamleiders. Diverse medewerkers schuiven bij bepaalde onderwerpen aan.

Daarnaast overleggen teams en afdelingen regelmatig met elkaar en vindt elke donderdag een uur lang het CBO plaats: Centraal Beleids Overleg. Aanwezig zijn onze drie stafhoofden, directeur onderwijs en directeur-bestuurder en directiesecretaresse. We werken hier de ene week met een leerKRACHT bord, de andere week bespreken we 1 tot 2 onderwerpen. We maken geen verslagen meer.

Een keer per maand vindt het schoolleiding overleg plaats: met alle leidinggevenden. Hier werken we onder begeleiding van een leerKRACHT coach.

De Raad van Toezicht is verder actief betrokken bij onze school; zie daarvoor ook haar verslag. Tot slot is van belang te vermelden dat we op dwingend verzoek van de Onderwijsinspectie vanaf augustus jl. onze MR-structuur veranderden. De GMR blijft wat ze is, daarnaast kwam een MR Meander (Brin) en MR Wolfsbos (Brin). Hiervoor zijn statuten en reglementen gemaakt, dan wel aangepast. De MR Wolfsbos gaf aan nog met deelraden te willen blijven werken; ook dit is geformaliseerd en de onderwerpen zijn benoemd die in de MR dan wel GMR aan bod moeten komen. Hierbij horend is het feit dat vanaf augustus het managementstatuut ook is aangepast.

2.C. Naleving branchecode

De leden van de VO-raad hebben in 2015 met elkaar de 'Code Goed Onderwijsbestuur VO' vastgesteld en in juni 2019 is een actualisering van de code vastgesteld in de VO-raad. Met deze code wil de sector een goede bestuurscultuur garanderen, passend bij onderwijsorganisaties die publiekelijk worden bekostigd en publieke belangen dienen. Wij werken in lijn met de bepalingen van deze code. Dat deden en doen we als school en blijven we doen. Daar hoort ook verantwoording bij van de Raad van Toezicht, GMR en directeur-bestuurder. Dat gebeurt in dit jaarverslag maar ook op diverse andere gebieden.

Hierbij horen ook de planning en control cyclus, jaarplanning van de RvT en GMR, thema-avonden, goede tussentijdse rapportages en goede verslagen van formele RvT- en GMR- vergaderingen.

2.D. Wet Open Overheid (W.O.O).

Als stichting in het kader van het openbaar onderwijs geldt een inspanningsverplichting tot actieve openbaarmaking rond de volgende vier openbaar gezagtaken: 1. te weten vrijstelling van leerplicht; 2. afgifte diploma/getuigschriften en cijferlijsten; 3. in en uitdiensttreding van medewerkers en; 4. het toelaten en verwijderen van leerlingen. De inspanningsverplichting is niet van toepassing als de uitzonderings- of weigeringsgronden van de betreffende artikelen in de WOO-openbaarmaking in de weg staan of als met de openbaarmaking geen redelijk belang wordt gediend. Onze school heeft geconstateerd dat het bij deze informatie gaat om privacygevoelige informatie, waardoor de school deze informatie niet of volledig geanonimiseerd en onherleidbaar zal verstrekken. Mogelijk zullen hierover op sectorniveau gezamenlijk aanvullende afspraken worden geformuleerd.

3. Verslag Raad van Toezicht

Terugblik 2022

De Raad van Toezicht (RvT) van RSG Wolfsbos houdt toezicht op het beleid van de directeur-bestuurder en geeft daar waar nodig (ook ongevraagd) advies. Ook vervult de Raad de rol van werkgever richting directeur-bestuurder. Het toezicht dient altijd te passen binnen de doelstellingen van Wolfsbos, zoals omschreven in statuten en reglementen. De RvT werkt vanuit het Toezichtkader. Bijbehorende documenten zijn te vinden op de website van onze school.

Hopelijk was 2022 het jaar waarin we corona achter ons hebben gelaten. Het was een periode waarin veel van leerlingen, ouders en medewerkers is gevraagd. Maar gelukkig konden de lessen hervat worden en is het schooljaar 2022/2023 weer 'live' begonnen.

Belangrijke onderwerpen waren voor de RvT onderwijskwaliteit, brede samenwerking in het onderwijs, het strategisch huisvestingsplan en het besluit voor nieuwbouw. De RvT is erg tevreden over de voortdurende inzet van de directeur-bestuurder met het team, met oog voor inhoud en relatie. We zijn dan ook positief het jaar 2023 ingegaan.

Binnen het toezicht staan de kwaliteit van onderwijs en het toezicht houden op de doelmatige en rechtmatige besteding van de door de overheid beschikbaar gestelde middelen centraal. De ingezette onderwijsontwikkeling sluit aan bij het werken vanuit de bedoeling, het leveren van maatwerk voor leerlingen en aan een goed en breed onderwijsaanbod binnen Hoogeveen en wijde omgeving. Qua financiën is de school op orde.

De manier, waarop de school invulling geeft aan haar maatschappelijke positie in Hoogeveen en omstreken vindt de RvT erg positief. Voorbeelden hiervan zijn de samenwerking met bedrijfsleven en ketenpartners binnen het onderwijsveld en het werken met een externe adviesraad. De structurele inzet voor en de activiteiten binnen Sterk Techniek Onderwijs juicht de RvT sterk toe. De RvT onderschrijft het belang van het behoud van techniek binnen het vmbo, daar hoort in ook de samenwerking met het Roelof van Echtencollege en het Alfacollege bij (keuzemodules en doorlopende leerlijn). De RvT is erg tevreden over de wijze waarop de directeur-bestuurder binnen de organisatie open en transparant functioneert. Ook de positieve en energieke wijze van opereren 'naar buiten' wil de raad hier met name noemen. De buitenwereld wordt nadrukkelijk betrokken bij de koers van Wolfsbos, en die koers is gericht op samenwerking. Voor kwaliteit van onderwijs is en blijft een goede wisselwerking met de omgeving noodzakelijk.

De RvT en de directeur-bestuurder passen de Code Goed Onderwijsbestuur VO toe, zoals opgesteld door de VO-Raad. Het actuele Toezichtkader van de RvT is gepubliceerd op de website van de school. De Raad van Toezicht is lid van de Vereniging van Toezichthouders in Onderwijsinstellingen (VTOI).

Rollen van de Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht van RSG Wolfsbos vervult drie rollen, te weten:

- het houden van integraal toezicht op het beleid van de directeur-bestuurder en op de algemene gang van zaken in de stichting en de door de stichting in standgehouden onderwijsorganisatie (toezichthoudende rol);
- het met raad terzijde staan van de directeur-bestuurder (advies- en klankbordrol);
- het uitoefenen van de werkgeversrol ten opzichte van de directeur-bestuurder.

Toezichthoudende rol

De RvT heeft geconstateerd dat de middelen op een rechtmatige en doelmatige wijze zijn besteed. De resultaten zijn samen met de rapportage van de accountant en de managementletter besproken, waarna de jaarrekening 2021 is goedgekeurd en decharge is verleend aan de bestuurder met betrekking tot het financiële beleid. Met betrekking tot de begroting 2022 heeft de RvT de voorgestelde besteding van de middelen besproken, beoordeeld en goedgekeurd. In de aanloop naar het begrotingsproces heeft de RvT met de directeur-bestuurder de risicoanalyse en de frauderisicoanalyse vastgesteld.

De RvT is nauw betrokken bij de planning- en controlcyclus. De publieke middelen zoals die in de begroting zijn opgenomen, dienen niet alleen binnen de kaders van de regelgeving te worden besteed en verantwoord, maar de RvT hecht ook aan een doelmatige inzet van deze middelen. Zowel bij de bespreking van de begroting, de tussentijdse rapportages als de jaarrekening wordt met de bestuurder gesproken over de wijze waarop de bestuurder hierin keuzes maakt. De raad is betrokken bij de afwegingen die de bestuurder maakt in het belang van de doelmatige besteding van middelen en de continuïteit van Wolfsbos op langere termijn.

De RvT volgt de ontwikkeling van het Ambitieplan 2021-2025, waarin de ambities van de school geformuleerd zijn.

Adviserende rol

De RvT heeft, met behoud van de verschillende rollen tussen bestuurder en RvT, in de formele en informele gesprekken met de bestuurder kritische vragen gesteld en advies gegeven met als doel continue aandacht voor de processen en procesverbeteringen en het stimuleren van creativiteit en out of the box denken.

Werkgeversrol

Vanuit de vastgestelde gesprekkencyclus zijn follow-up en beoordelingsgesprekken gevoerd met de directeur-bestuurder. In deze gesprekken is o.a. gesproken over de te behalen doelen, de mate waarin dit is gelukt en over de managementstrategie.

Werkwijze Raad van Toezicht

In 2022 is de RvT zesmaal in vergadering bijeengewees met de directeur-bestuurder. De RvT nodigt regelmatig interne functionarissen uit, op grond van hun specifieke expertise. Daarnaast hebben, gerelateerd aan specifieke onderwerpen, nog diverse overleggen plaatsgevonden met de medezeggenschap en relevante functionarissen binnen en buiten de school. Dit betrof o.a. het

Samenwerkingsverband passend onderwijs, de controle van de jaarrekening en samenwerking met ketenpartners.

De RvT-vergaderingen vonden plaats aan de hand van terugkerende en ook actuele onderwerpen op de agenda. Terugkerende onderwerpen zijn o.a. ontwikkeling leerlingaantallen, onderwijskwaliteit en -resultaten, formatieplan, imago, huisvesting, locatiebezoeken, begroting, jaarrekening en risicoanalyse. De RvT heeft zich laten informeren over de jaarplannen van de teams, het Huis van Werkvermogen en AVG/datalekken in het kader van cybersecurity. De agenda werd per vergadering voorbereid door de directeur-bestuurder, bestuurssecretaris en de voorzitter van de RvT. Per schooljaar wordt een jaarkalender opgesteld voor de RvT.

Om invulling te geven aan zijn rollen, kent de RvT drie vaste commissies, te weten een onderwijscommissie, een auditcommissie en een remuneratiecommissie.

Alle commissies werken op basis van door de RvT vastgestelde reglementen, die ook op de website zijn gepubliceerd.

De **Onderwijscommissie** ondersteunt de RvT op het terrein van de kwaliteit van het onderwijs en de examinering en de daaruit voortvloeiende professionaliseringsvraagstukken.

De Onderwijscommissie heeft met de directeur-bestuurder concrete afspraken over het proces van het interne toezicht op onderwijskwaliteit. De Onderwijscommissie maakt gebruik van de in april 2021 vastgestelde kwaliteitszorgkalender en sluit aan bij de PDCA-cyclus van Wolfsbos. De gespreksfrequentie van de commissie Onderwijs met directeur-bestuurder, directeur Onderwijs en kwaliteitszorgmedewerker van minimaal tweemaal per jaar is vastgelegd in de jaarplanning van de RvT en de directeur-bestuurder. In het overleg met de kwaliteitszorgmedewerker, de directeur Onderwijs en de directeur-bestuurder worden actuele rapportages besproken. De Commissie monitort de voortgang van verbeterplannen. Dat gold in 2022 ook voor de verbeterplannen die voor de Inspectie zijn opgesteld. In 2022 heeft de commissie een kennismakingsgesprek gevoerd met de nieuw aangestelde directeur Onderwijs. Er was tweemaal overleg met de directeur-bestuurder, de directeur Onderwijs en de kwaliteitsfunctionaris. De Commissie heeft daarnaast tweemaal een werkbezoek gebracht: een kijkje genomen in de keuken van het praktijkonderwijs en in het Vmbo en een bezoek aan de onderbouw Mavo/Havo/Vwo. Ook heeft een gesprek plaatsgevonden met de teamleiders. In 2022 is in het kader van de herstelopdrachten tweemaal gesproken met de Inspectie.

Voor 2022 lag de focus van de Commissie opnieuw op de bij de wet geregelde deugdelijkheidseisen. Centraal hierin staan: het onderwijsproces, het onderwijsresultaat, het schoolklimaat en de kwaliteitszorg. Voor de RvT is het van belang zicht te hebben op de verbetercultuur, c.q. de lerende cultuur en de voortgang van het realiseren van het ambitieplan en de jaarplannen. Dat is in 2022 goed gelukt. De Onderwijscommissie heeft geconstateerd dat veel goed gaat (zo zijn de resultaten van de tevredenheidsonderzoeken positief), maar ook dat aandacht nodig is voor een aantal andere zaken, zoals een voldoende grote instroom.

Bij de bespreking van onderzoeksresultaten en rapportages vraagt de Onderwijscommissie expliciete aandacht voor het cyclisch werken. De Commissie geeft invulling aan haar rol en taak door analyse en bespreking van de diverse rapportages, door de agendering van onderwijskwaliteit op het thema-

overleg met de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad, door school- en lesbezoek en via externe bronnen. Mevrouw E.Y. Van Rijssen (voorzitter) en de heer J.A. Van Dalen vormen samen de onderwijscommissie.

De **auditcommissie** is ingesteld om toezicht te houden op de financiële huishouding van de stichting en bereidt de bespreking van het toezicht op de financiën van de school in de RvT voor. Zij is in 2022 driemaal bijeengekomen en deed daarvan schriftelijk en mondeling verslag in de RvT.

Behandelde inhoudelijke onderwerpen waren onder meer de jaarstukken 2021, inclusief de managementletter, de treasury, de begroting 2023 en de rapportages van de inspectie. De baten en lasten zijn goed in balans. De verhoogde energieprijzen in 2022 en de geplande nieuwbouw krijgen vanaf 2022 extra nadruk. De aanbevelingen van de auditcommissie zijn goed opgepakt door de directeur-bestuurder.

De Auditcommissie werd tot 7 september 2022 gevormd door de heren A.J. Janssens (voorzitter) en J.H. Nicolai. Na voltooiing van de tweede termijn (7 september 2022) is de heer Janssens afgetreden. Vanaf dat moment bestaat de Auditcommissie uit de heren J.H. Nicolai (voorzitter) en J.H. Steenbergen.

De **remuneratiecommissie** ondersteunt de RvT bij het uitvoeren van de verantwoordelijkheden als intern toezichthouder, specifiek bij het uitoefenen van de werkgeversrol richting de directeur-bestuurder. De commissie heeft in 2022 twee gesprekken gevoerd met de directeur-bestuurder. De commissie heeft met hem onder meer gesproken over aansturing van staf en schoolleiding ten behoeve van een optimaal onderwijsproces, de organisatiestructuur, schoolcultuur en veranderingsbereidheid, jaarplanning, onderwijskundige visie en veranderingen, sfeer, samenwerking en toekomst van de school, aandachtspunten vanuit extern toezicht en de relatie tussen directeur-bestuurder en de RvT.

De remuneratiecommissie bestaat uit mevrouw P.C. Tange (voorzitter) en de heer J.A. van Dalen.

Medezeggenschap en Raad van Toezicht

Het gezamenlijk belang van toezicht en medezeggenschap is het bijdragen aan een goed bestuur van de school. Vanuit dit gezamenlijk belang is overleg tussen GMR en RvT logisch en zeer gewenst. Ook sluit dit aan bij de wetgeving (Wet Versterking Bestuurskracht). In 2022 hebben we samen drie bijeenkomsten gehad en heeft een gezamenlijke themabijeenkomst plaatsgevonden over de voorgenomen nieuwbouw. De voorzitters van GMR en RvT zitten afwisselend het gezamenlijk overleg voor en stemmen samen de agenda af.

Evaluatie en deskundigheidsbevordering

In het kader van inhoudelijke verdieping is een themabijeenkomst gehouden over nieuwbouw, samen met de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (zie ook vorige paragraaf). De RvT heeft een masterclass proactief toezicht van twee dagdelen gevolgd in het kader van doorlopende professionaliseringsactiviteiten van intern toezichthouders en daarmee de borging van de kwaliteit van intern toezicht. Proactief toezicht en toezicht op onderwijskwaliteit zijn daarin leidende onderwerpen. Voor 2023 is weer een zelfevaluatie gepland.

Samenstelling Raad van Toezicht

Per 31 december 2022 bestaat de RvT uit de heer J.A. van Dalen (voorzitter), de heer J.H. Nicolai (lid), mevrouw E.Y. van Rijssen (lid), mevrouw P.C. Tange (vicevoorzitter, lid) en de heer J. Steenbergen (lid).

Benoemingstermijnen Raad van Toezicht

De leden van de Raad van Toezicht worden door de gemeenteraad benoemd voor een periode van vier jaar. Aftreden geschiedt volgens het rooster van aftreden. Een aftredend lid is herbenoembaar. Herbenoeming is slechts eenmaal mogelijk. Het, in een tussentijdse vacature benoemde, lid neemt op het rooster de plaats in van degene in wiens vacature hij werd benoemd.

Naam	Lid sinds	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024/2026
J.A. van Dalen	8-9-2016			Herbenoemd 8-9-2020	x			Aftredend 7-9-2024
P.C. Tange	8-9-2016			Herbenoemd 8-9-2020	x			Aftredend 7-9-2024
J. Nicolai	8-9-2016		Herbenoemd 8-9-2019		x		Aftredend 7-9-2023	
A.J. Janssens	9-3-2017	Herbenoemd 8-9-2018			x	Afgetreden 7-9-2022		
E.Y. van Rijssen	11-7-2019				x	Herbenoemd 8-9-2022		Aftredend 7-9-2026
J. Steenbergen	8-9-2022				x			Herbenoembaar 7-9-2026

Vergoeding Raad van Toezicht

De beloning van de leden van de RvT past ruim binnen het advies van de VTOI. De voorzitter ontvangt een hogere vergoeding dan de leden van de RvT. De exacte bedragen zijn opgenomen in de jaarrekening.

Hoofd- en nevenfuncties Raad van Toezicht

Naam	Hoofd- en nevenfuncties
J.A. van Dalen	Bestuurder Stichting Samen Energie Neutraal, Meppel Voorzitter Stichting Aardgasvrije Wierdedorpen, Eemsdelta Directeur Crescendo & Vivace BV, Zuidwolde Voorzitter Stichting Guidance & Governance, Assen Lid Raad van Toezicht Stichting Cultuurhuis (De Tamboer en Het Podium), Hoogeveen Voorzitter Stichting Innovatie & Duurzaamheid / Calicocat, Assen/Zwolle
P.C. Tange	Geen
J. Nicolai	Technisch Commercieel Adviseur / ETAP Lightning International NV, vestiging Nederland
A.J. Janssens	Benkis Holding BV, Benkis Interim Management BV & Benkis Vastgoed B.V, Directeur aandeelhouder Participaties: Jake Nutritionals BV, MBIP Groep BV en AIP Holding BV Lid Raad van Commissarissen Coöperatie De Graanrepubliek Lid van de 40+ Ronde tafel Assen
E.Y. van Rijssen	Lid Raad van Toezicht Varietas, stichting voor Basisonderwijs Deventer Eigenaar Van Rijssen Communicatieadvies
J.H. Steenbergen	Bijzonder commissielid Provinciale Staten van Drenthe

4. Gevoerde Beleid 2022

4.A. Onderwijskundig beleid

Het onderwijskundig beleid wordt langs de lijnen van het ambitieplan vormgegeven. Zowel schoolbreed, als op locatieniveau zijn veel onderwijskundige ontwikkelingen gestart of verder doorontwikkeld. Naast inzet van onderwijskundige ontwikkelingen is de kwaliteitszorg op een hoger plan gekomen door systematisch te werken aan onderwijskwaliteit vanuit jaarplannen, vakwerkplannen en het actief toepassen van de PDCA-cyclus. Het was een groot compliment voor alle medewerkers dat de Inspectie van het Onderwijs dit in november 2022 bevestigde door alle kwaliteitsgebieden met voldoende te beoordelen. Zichtbaar en merkbaar is dat daardoor de kwaliteitszorg en kwaliteitscultuur gedragen worden om zo systematisch te werken aan onderwijsontwikkeling.

Schoolbreed is een aantal onderwijskundige ontwikkelingen in gang gezet. Het gaat onder andere om het vormgeven van burgerschapsonderwijs op elke locatie vanuit een gemeenschappelijke visie. Gebleken is dat we al enorm veel activiteiten binnen de domeinen van burgerschapsonderwijs ontplooiën en daarin veel samenwerken met externe partners. Dit zal in de komende jaren verder uitgebouwd worden.

Taalbeleid is op alle locaties vormgegeven vanuit een gemeenschappelijke visie. Leesplezier en systematisch werken vanuit de referentieniveaus taal staan daarbij voorop. Vanuit de subsidie PO-VO is een aantal activiteiten ondernomen om leesplezier te bevorderen en om de taalvaardigheid van leerlingen te vergroten. Daarin is ook actief samengewerkt met de bibliotheek om vanuit leesplezier te werken aan de verschillende domeinen binnen de referentieniveaus taal. Vanuit digitale geletterdheid is er op elke locatie aandacht voor mediawijsheid van leerlingen. Zo is een aantal projecten rondom dit thema georganiseerd en werken we ook hier nauw samen met externe partners, o.a. basisscholen en de bibliotheek in Hoogeveen. De andere onderdelen van digitale geletterdheid komen eveneens op de locaties naar voren.

Afgelopen jaar is collegiale visitatie door lesbezoeken verder gestimuleerd. Vanuit een gemeenschappelijk kijkvenster wordt gewerkt aan de ontwikkeling van vaardigheden van docenten.

Op de locatie Mavo/Havo/Vwo (Groene Driehoek) is de driehoek leerling – ouder(s)/ verzorger(s) – docent versterkt, door te werken vanuit de methodiek leerlingbespreking.nl. Daarnaast zijn docenten vanuit de subsidie schoolkracht geschoold in motiverende gespreksvoering. Onder begeleiding van de mentor is op deze manier het zelfregulerend vermogen van leerlingen door deze interventies versterkt. Op de locatie Groene Driehoek wordt in de eerste twee schooljaren gewerkt met dakpanklassen mavo/havo en havo/vwo. Middelen vanuit de subsidie heterogene brugklassen zijn ingezet om docenten te faciliteren, zodat zij meer ruimte hebben om in te spelen op leerbehoeften van leerlingen en te differentiëren binnen een heterogene klas.

De introductie van het ICT Lyceum is succesvol gebleken. Zichtbaar in het onderwijs wordt dat ICT in de gehele maatschappij cruciaal is. Een substantieel aantal leerlingen in klas 1 volgt het ICT Lyceum en de

samenwerking met externe partners, o.a. de IT-Hub, het Hondsrug College in Emmen, het Alfa College en Stenden HBO biedt meerwaarde door onder andere de deskundigheid die daarmee beschikbaar is. Het ICT Lyceum zal in de komende jaren verder uitgebouwd worden, waarbij in de bovenbouw Mavo, Havo en Vwo ook het vak informatica aangeboden zal worden.

Gaandeweg 2022 bleek het mogelijk om weer excursies en bezoek van praktijklocaties mogelijk te maken. In toenemende mate is daar gebruik van gemaakt. Dat zal in de komende jaren uitgebouwd worden, onder andere ook in de vorm van meerdaagse werkweken in het buitenland.

Het Daltononderwijs op de locatie Vmbo (Harm Smeenge) en de Meander is in 2022 verder doorontwikkeld. Alle docenten en onderwijsondersteunend personeel in deze locaties zijn nu gecertificeerd Dalton (docent). Dit heeft gestimuleerd dat binnen alle vaklessen de vijf kernwaarden van Daltononderwijs naar voren komen. Verweven met het Daltononderwijs is op de locatie Harm Smeenge in 2022 het werken vanuit formatief handelen verder uitgebouwd, is gestart met de methodiek van leerlingbespreking.nl en met verdere inzet van digitale lesmethodes. Door het onderwijsteam is vanaf eind 2022 gewerkt aan onderwijsontwikkeling om Daltononderwijs nog meer zichtbaar naar voren te brengen in onderwijsactiviteiten. Om techniekonderwijs en keuze voor technische vervolgopleidingen te stimuleren zijn vanuit de gelden voor Sterk Techniek Onderwijs veel activiteiten ontplooid. Als school werken we daarbij samen met externe partners, waaronder Bouwmensen en andere VO-scholen in de regio.

In 2022 is de integratie van de locatie Harm Smeenge en de (voormalige) locatie Dikkenberg afgerond. Alle leerlingen voor vmbo in de basisberoepsgerichte leerweg en kaderberoepsgerichte leerweg volgen nu hun onderwijs op de locatie Harm Smeenge. Dat is een intensief traject geweest, maar door de gemeenschappelijke visie op Daltononderwijs, steun vanuit de MR en het waarderen van specifieke onderwijskundige elementen binnen beide locaties, is de integratie van beide locaties succesvol afgerond.

Voor de Meander was de doorontwikkeling van Presentis als integraal onderwijskundig concept een speerpunt in 2022. Deze ontwikkeling is uiterst succesvol gebleken. Leerlingen binnen de Meander hebben hun eigen ontwikkelplan en bouwen hun eigen portfolio op in Presentis. Dit vormt een belangrijke basis voor uitstroom naar dagbesteding, uitbesteding naar werk of vervolgopleiding en draagt bij aan het voldoen aan alle voorwaarden voor praktijkdiploma en Entree diploma. Meerdere keren per schooljaar voeren leerling, ouder(s)/ verzorger(s) en mentor op basis van het ontwikkelplan van de leerling overleg. Zo is het ontwikkelplan verankerd in het dagelijks handelen van elke leerling, vakdocent en mentor.

De Internationale Schakelklas (ISK) heeft een grote groei doorgemaakt in 2022. De onderwijskundige en organisatorische uitdagingen die dit soms opleverde zijn uiterst succesvol opgevangen door het team binnen de ISK. Daardoor is de ISK van Wolfsbos een toonbeeld van een goed pedagogisch klimaat, waarin zicht is op de ontwikkeling van leerprestaties van leerlingen (in de eerste plaats referentieniveau taal) en sprake is van intensieve begeleiding naar uitstroom naar vervolgonderwijs (schakelen) of uitstroom naar arbeid.

4.A.I. Passend onderwijs

In het kader van passend onderwijs worden verschillende vormen van ondersteuning geboden op schoolniveau (locaties), bestuursniveau en in samenwerking met externe partners. Er wordt gewerkt langs de lijnen van het ondersteuningsplan van het SWV 22.03, zoals jaarlijks vastgelegd in het schoolondersteuningsprofiel (SOP).

Op elke locatie wordt een breed aanbod van basisondersteuning geboden. Iedere leerling wordt begeleid door een mentor, die werkt vanuit de driehoek leerling – ouder(s)/ verzorger(s) – school. De mentor wordt hierin ondersteund door de zorgcoördinator, orthopedagoog. Voor doelgroepen wordt basisondersteuning geboden. Het gaat daarbij onder andere om: sociale vaardigheidstraining, begeleiding door de gedragsspecialist, faalangstreductietraining, begeleiding door de dyslexiespecialist, dyscalculiebegeleiding, Rots & Water en begeleiding ten aanzien van hoogbegaafdheid. Externe begeleiding op locatie wordt geboden door verschillende partners. Zo wordt onder andere samengewerkt met Stichting Welzijnswerk Hoozevee, de GGD en de gemeente Hoozevee.

Het programma dat binnen Rots & Water wordt geboden voor leerlingen, is verder uitgebouwd. Het levert een belangrijke bijdrage in weerbaarheid en welzijn van leerlingen. Alle leerlingen in klas 1 hebben Rots & Water aangeboden gekregen. Daarnaast is Rots & Water ingezet voor andere klassen en op basis van individuele begeleiding. Het programma voor hoogbegaafdheid (locatie Groene Driehoek) is verder vormgegeven, om dit zo verder uit te kunnen bouwen. Het praktijkonderwijs op de Meander biedt leerlingen intensieve begeleiding zelfredzaamheid, uitstroom naar arbeid en aansluiting op niveau 2 van het MBO. Het werken met een portfolio en vanuit driehoeksgesprekken blijkt in de praktijk een groot succes voor leerlingen op de Meander.

Het brede aanbod van basisondersteuning heeft een preventieve werking, waardoor vroegtijdig ingespeeld kan worden op de ondersteuningsbehoefte van een leerling. Werken vanuit korte communicatielijnen en actieve samenwerking van leerling, ouder(s)/ verzorger(s) en school staan daarbij voorop.

In een aantal gevallen blijkt de basisondersteuning niet voldoende voor een leerling. De leerling wordt dan, in overleg met ouder(s)/ verzorger(s) en de leerling, besproken in de Commissie van Begeleiding en/of het Zorgadviesteam (ZAT) om te bezien welke aanvullende (extra en specialistische ondersteuning) hij of zij nodig heeft. Het kan dan gaan om interne voorzieningen zoals bijvoorbeeld de Rebound voorziening, ambulante begeleiding, aanvullende ondersteuning door de orthopedagoog, inzet van capaciteitentesten vanuit de daarvoor verkregen subsidie om zicht te krijgen op aanvullende mogelijkheden voor begeleiding of intensieve begeleiding vanuit Rots & Water. Met het Zorgadviesteam wordt bezien welke externe begeleiding en interventies mogelijk zijn of uitgebouwd kunnen worden. Wanneer blijkt dat de ondersteuning die onze school kan bieden, niet toereikend is wordt een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) aangevraagd voor toelating tot het speciaal onderwijs. Getracht wordt daar terughoudend in te zijn en zo lang mogelijk ondersteuning en maatwerk te bieden.

Binnen de Internationale Schakelklas (ISK) is sprake van een forse groei van het aantal leerlingen. Inmiddels worden leerlingen begeleid binnen 7 groepen, aangevuld met ondersteuning door onderwijsassistenten en vrijwilligers. Ondersteuning van leerlingen ten aanzien van ontwikkeling van taalvaardigheid wordt geboden door systematisch zicht te hebben op referentieniveaus van leerlingen en gericht interventies uit te voeren. Daarnaast vindt begeleiding plaats ten aanzien van welbevinden en welzijn van deze kwetsbare doelgroep door mentoren, daarbij onder andere ondersteund door de orthopedagoog.

4.B. Nationaal Programma Onderwijs (NPO)

Het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) heeft afgelopen jaar een belangrijke rol vervuld in de begeleiding van leerlingen bij leerprestaties, welbevinden en welzijn. Vanuit de 'menukaart' zijn interventies ingezet binnen de zes landelijk bepaalde thema's. Deze zijn: A. Meer onderwijs (binnen of buiten reguliere schooltijden) om bij groepen leerlingen kennis en vaardigheden bij te spijkeren; B. Effectievere inzet van onderwijs om kennis en vaardigheden bij te spijkeren; C. Sociaal-emotionele en fysieke ontwikkeling van leerlingen; D. Ontwikkeling van de executieve functies van leerlingen (bijv. Samenwerkend leren); E. (Extra) inzet van personeel en ondersteuning en; F. Faciliteiten en randvoorwaarden.

We hebben ervoor gekozen om dit bijna volledig in teams en locaties te doen vanuit gerichte interventies die aansluiten bij de doelgroep op elke locatie. Door de krappe arbeidsmarkt is hierbij in een beperkt aantal gevallen gebruik gemaakt van docenten die extern ingehuurd werden.

De interventies zijn besproken met onze belanghebbenden: in de onderwijsteams, het zorgteam van de school, ouderraad en zijn op specifieke punten naar voren gekomen in de leerlingenraden van de school. Evaluatie van de interventies heeft plaatsgevonden door schoolleiding en onderwijsteams. Door de medezeggenschapsraad van Wolfsbos en van de Meander is instemming verleend op de interventies voor het schooljaar 2022-2023.

Binnen de eerste twee hierboven genoemde thema's A en B staat meer en effectiever onderwijs voorop om kennis en vaardigheden van leerlingen te ontwikkelen. Er zijn interventies ingezet vanuit vakinhoudelijke ondersteuning van leerlingen en interventies gericht op het aanbieden van praktijkvaardigheden. Voor de locaties Groene Driehoek en Harm Smeenge ging het om vakondersteuning door extra aanbod van lessen of het in kleinere groepen bieden van extra begeleiding. Op beide locaties zijn specifieke activiteiten ingezet om taalontwikkeling te stimuleren (leesplezier) en is geïnvesteerd in formatief handelen. Bij de Meander is ingezet op extra aanbod van praktijklessen om de aansluiting van leerlingen op de arbeidsmarkt te bevorderen. In onze ISK is ingezet op begeleiding in kleine groepen en individuele begeleiding.

In 2022 bleek welbevinden en welzijn van leerlingen meer dan ooit een aandachtspunt. Interventies vanuit thema C ten aanzien van sociaal emotionele ontwikkeling en fysieke ontwikkeling zijn dan ook in toenemende mate ingezet in 2022. Zo zijn de Rots & Water trainingen verder uitgebreid naar alle eerste klassen, naar specifieke groepen en begeleiding voor individuele leerlingen. De

driehoeksgesprekken die op elke locatie worden gevoerd door leerling, ouder(s)/ verzorger(s) en docenten worden op de Groene Driehoek en Meander vanuit eigenaarschap van de leerling gevoerd. Op de Harm Smeenge is diezelfde ontwikkeling in 2022 voorbereid, om in 2023 verder geïmplementeerd te worden (vanuit methodiek van leerlingbespreking.nl). Activiteiten gericht op samenwerking en sociale cohesie zijn ingezet op alle locaties voor leerlingen.

Het ontwikkelen van executieve functies vanuit thema D bleek in de praktijk verweven te zijn met de thema's A en B. Wel is een aantal specifieke interventies ten aanzien van executieve functies uitgevoerd. Zo wordt op de locatie Groene Driehoek op beperkte schaal huiswerkbegeleiding door de school zelf aangeboden, is hier gewerkt aan de opzet van een monitoring van executieve functies en wordt op de Meander individuele begeleiding geboden aan leerlingen bij het ontwikkelen van executieve functies. Binnen thema hebben we gekozen voor extra inzet van personeel en ondersteuning door meer ruimte te bieden voor ambulante begeleiding van leerlingen.

Binnen het laatste thema F over facilitering en randvoorwaarden, hebben we ingezet op het zicht hebben op de effecten die interventies vanuit NPO-middelen hebben op de ontwikkeling van leerlingen. Vanuit dit zesde en laatste thema zijn onder andere investeringen gedaan in leermiddelen. Zoals aanvullende modules binnen leerlingvolgsystemen om zicht te hebben op ontwikkeling en begeleiding van leerlingen, investeringen in leesboeken en aanvullend lesmateriaal binnen verschillende vakken.

4.C. Convenantsmiddelen

In de nieuwe CAO en in het Onderwijsakkoord is hierover het nodige afgesproken. Er is sprake van individuele werkdrukmiddelen en collectieve werkdrukmiddelen. Alles loopt eerst tot en met juli 2024, al is de verwachting dat de gelden daarna structureel worden. Daarvan kunnen we echter niet uitgaan.

Omdat de CAO gereedkwam rond de zomervakantie 2022 en er sprake was van interpretatieverschillen tussen VO-Raad en de bonden en er ook binnen bonden verschillende opvattingen werden gehuldigd – bijvoorbeeld rond uitbetalen en verlofsparen - duurde het even voordat we aan de slag konden.

In overleg met de PGMR hebben we besloten al onze medewerkers de 23 uur voor kerst 2022 uit te betalen. Dat betrof het 1^e deel van het individueel budget. Het 2^e deel van dit individuele budget is na overleg met de PGMR onder alle medewerkers gepeild. Diverse opties werden voorgelegd. Ongeveer ¾ van onze medewerkers koos voor uitbetalen. Dit betrof de periode tot 1/8/23. De periode 1/8/23 tot 1/8/24 volgt in het volgende jaarverslag.

Dan de collectieve werkdrukmiddelen. Dit overleg vindt plaats met de P-geledingen van de beide MR-en. Dit komt in het volgende jaarverslag aan de orde. Teams hebben hierover overleg gehad en er worden keuzes gemaakt.

Het is tot slot goed te melden dat deze middelen tot veel interpretatieverschillen zorgen en in praktijk lastig uitvoerbaar zijn: de organiseerbaarheid is wel een ding. Dit geluid gaat in vrijwel elke school rond.

4.D. Resultaten/evaluatie per schoolsoort

De locatie voor praktijkonderwijs/de Meander, valt buiten deze beoordeling. Zij heeft een eigen landelijk inspectiekader.

Een belangrijke indicator voor de kwaliteit van het onderwijs is het jaarlijkse opbrengstenoordeel van de Inspectie van het Onderwijs. Dit oordeel is gebaseerd op de volgende vier indicatoren:

- Positie in leerjaar 3 ten opzichte van het advies van de basisschool (Onderwijspositie t.o.v. advies PO),
- Percentage onvertraagde studievoortgang in leerjaar 1 en 2 (Onderbouwsnelheid),
- Percentage onvertraagde studievoortgang vanaf leerjaar 3 per afdeling (Bovenbouwsucces),
- Gemiddeld cijfer Centraal Examen van alle vakken per afdeling (Examencijfers).

Vanwege de coronacrisis besloot de inspectie de resultaten in het schooljaar 2021/2022 niet te beoordelen. Vanaf schooljaar 2022/2023 wordt dit wel weer gedaan. Er is sprake van een overgangperiode, waarin rekening wordt gehouden met de gegevens die beschikbaar en betrouwbaar zijn.

Bij de beoordeling van de leerresultaten wordt tot en met schooljaar 2023/2024 geen gebruik gemaakt van de indicator gemiddeld eindexamencijfer.

De komende jaren zal de beoordeling van leerresultaten in het voortgezet onderwijs daarom gebaseerd zijn op 3 in plaats van de reguliere 4 indicatoren. Het gaat om de volgende 3 indicatoren:

- R1 (positie in leerjaar 3 t.o.v. advies van basisschool)
- R2 (onderbouwsnelheid)
- R3 (bovenbouwsucces)

Onderwijspositie t.o.v. advies PO

Met de indicator Onderwijspositie t.o.v. advies PO wordt gezien hoe de onderwijspositie van leerlingen, in het derde leerjaar in het VO zich verhoudt tot het advies dat door de basisschool is gegeven. De indicator wordt op vestigingsniveau bepaald. Onder “vestiging” wordt hier verstaan: Groene Driehoek of Harm Smeenge.

Er is geen oordeel gegeven voor de onderwijspositie dit jaar. De ruwe data van de Groene Driehoek zijn niet gepubliceerd door de Inspectie. Op basis van de ruwe data van het Harm Smeenge wordt duidelijk dat de indicator Onderwijspositie t.o.v. advies PO boven de norm zou zijn beoordeeld.

Onderbouwsnelheid

Van iedere leerling in de eerste twee leerjaren wordt per schooljaar bepaald of de leerling over gaat of blijft zitten. De indicator is berekend over het driejaarsgemiddelde van de Onderwijsinspectie.

Er is geen oordeel gegeven voor de onderbouwsnelheid dit jaar. De ruwe data van de Groene Driehoek zijn niet gepubliceerd door de Inspectie. Op basis van de ruwe data van het Harm Smeenge wordt duidelijk dat de indicator Onderbouwsnelheid boven de norm zou zijn beoordeeld.

Bovenbouwsucces

Voor deze indicator wordt van iedere leerling bepaald of hij/zij het betreffende leerjaar in de bovenbouw - dus vanaf leerjaar 3 - al dan niet succesvol afrondt. Een succesvolle afronding is het slagen voor het examen, overgaan naar een volgend leerjaar van dezelfde onderwijssoort, en het opstromen naar een hogere onderwijssoort in hetzelfde of een hoger leerjaar. De indicator is gerekend over het driejaarsgemiddelde van de Onderwijsinspectie.

Hoewel er geen oordeel is voor dit jaar kan uit de data van het driejaarsgemiddelde van de afdelingen basis, kader, mavo, havo en vwo worden afgeleid dat het bovenbouwsucces boven de norm is.

Examencijfers

Bij deze indicator wordt het gemiddelde cijfer van het centraal examen bepaald. Alle vakken met een centraal examencijfer die meetellen bij de uitslagbepaling, doen mee. Ook de beroepsgerichte vakken tellen mee bij de bepaling van het gemiddelde. Van deze indicator is geen oordeel door de Inspectie vastgesteld, vanwege de bijzondere regelingen bij het examen rondom de pandemie. Ook wordt er geen gemiddelde gepubliceerd door de Onderwijsinspectie.

Verskil SE-CE (Schoolexamen – Centraal Examen)

Het verschil in cijfers tussen SE-CE is geen indicator meer in het berekende eindoordeel van het Onderwijsresultatenmodel van de Inspectie van het Onderwijs. Het is een randvoorwaarde die op orde moet zijn. Dat betekent dat de inspectie erop toeziet dat er niet meer dan drie jaar achtereen een groot verschil is tussen het SE en CE. Voor wat betreft de afgelopen jaren is het verschil SE-CE niet relevant i.v.m. het niet afnemen van de centraal schriftelijke eindexamens door Corona en de aangepaste zak-slaagregeling in het andere jaar.

De resultaten van de Groene Driehoek zijn op orde, waarbij de Havo qua bovenbouwsucces wel een zorg blijft:

- door een wijziging in de indeling in locaties, namelijk de introductie van een aparte onderbouwlocatie (19IW-02), ontbreekt nu tijdelijk de weergave van het onderbouwpositie t.o.v. PO in de rapportage van de Inspectie, dit omdat er nog geen driejaarsgemiddelde is van de nieuwe situatie. De onderbouwsnelheid (in de nieuwe locatie 19IW-02) is op orde. De Inspectie geeft in de rapportage geen oordeel op de site.
- het bovenbouwsucces, wat op dit moment boven de norm is, vraagt wel aandacht. Dit is met name urgenter geworden door de strengere nieuwe eisen voor de Havo hierbij. Het meest actuele bovenbouwsucces Havo is nu 82,23%, t.o.v. de gecorrigeerde norm van 81,76%
- Het aantal zittenblijvers in de jaarlagen vwo en vmbo(tl) 3, havo 4 en vwo is hoog t.o.v. het landelijk gemiddelde.

De resultaten van de locatie Harm Smeenge zijn op orde. De onderwijspositie t.o.v. het PO in leerjaar 3 laat echter wel een dalende trend zien.

De onderbouwsnelheid van de locatie Harm Smeenge is voor wat betreft het driejaarsgemiddelde van 2018-2019 tot en met 2020-2021 nog onder de (gecorrigeerde) norm, maar er treedt verbetering op.

De resultaten van de ISK worden gevolgd via rapportages van JIJ!-toetsen (vaardigheden taal en rekenen) en via een individueel ontwikkelplan (IOP).

De uitstroom van de leerlingen vanuit het ISK is divers, de leerlingen gaan naar basis-kader 1, entree-opleidingen, MBO tot VWO-2.

Slagingspercentage schooljaar 2021-2022

Onderstaande tabellen zijn afkomstig uit het Bestuursverslag Vensters 2021-2022 en geven een beeld per onderwijssoort van de verschillende vestigingen wat het slagingspercentage was voor het schooljaar 2021-2022 en vergeleken met het landelijk gemiddelde.

	Groene Driehoek	Landelijke vergelijkingsgroep
mavo	95,5	95,8
havo	89,3	90,5
vwo	93,9	92,8

	Harm Smeenge	Landelijke vergelijkingsgroep
vmbo-basis	100,0	99,0
vmbo-kader	100,0	98,9

De voormalige locatie Dikkenberg is niet meer afzonderlijk opgenomen, vanwege de opheffing van de locatie als afzonderlijke vestiging en de kleine aantallen leerlingen, die nog op deze locatie les hadden in 2021-2022 als gevolg hiervan.

Tevredenheidsonderzoek leerlingen en ouders

De diverse uitkomsten van de onderzoeken, laten een positief beeld zien. Leerlingen en ouders van onze school hebben actief meegedaan aan deze enquêtes.

Deze tevredenheidscijfers tonen hoe leerlingen deze school ervaren en hoe tevreden ze zijn over bijvoorbeeld de faciliteiten, de docenten en de begeleiding. De sfeer laat zien hoe leerlingen de school ervaren. Veiligheid laat zien hoe veilig de school is en of er bijvoorbeeld wordt gepest op school. Sfeer en veiligheid wordt gemeten met een vragenlijst die leerlingen invullen.

Hoe tevreden zijn leerlingen in 2021-2022?

Locatie / Opleiding	Tevredenheid leerlingen		Veiligheid		Sfeer	
	Eigen school	Vergelijkbare scholen	Eigen school	Vergelijkbare scholen	Eigen school	Vergelijkbare scholen
Groene Driehoek						
Mavo	6,2	6,4	9,6	9,2	7,3	7,1
Havo	6,4	6,2	9,5	9,4	7,5	7,2
vwo	6,5	6,5	9,7	9,5	7,7	7,8
Harm Smeenge						
Vmbo-b	6,8	7	8,6	9	6,7	7
Vmbo-k	6,3	6,6	9,1	9,1	6,9	7
Dikkenberg						
Vmbo-b	7,3	6,6	9,9	9	8,9	7
Meander						
PROZO	8,4	7,7	9,7	9,6	8,1	7,3

Meander, de indicator Tevredenheid leerlingen ProZO! toont de gemeten algemene tevredenheid van leerlingen in het praktijkonderwijs verdeeld over de hele school.

Dit jaar hebben we voor het eerst samengewerkt met de LAKS-monitor: het Landelijk Actie Komitee Scholieren ([LAKS](#)) zet zich in voor de belangen van scholieren. Daarom heeft het LAKS de LAKS-monitor ontwikkeld: een grootschalig gratis tevredenheidsonderzoek vóór en dóór leerlingen van het voortgezet onderwijs. Om leerlingen meer bij de school te betrekken kunnen leerlingenraden worden geschoold, zoals een scholing voor de leerlingeraad of het opzetten van evaluaties van docenten (LED: Leerlingen Evalueren Docenten).

Schoolbreed gezien blijkt dat het bespreken van nieuws in de lessen en het iets doen met de mening of ideeën van leerlingen lager wordt gewaardeerd, dit is ook een landelijk beeld bij alle vergelijkbare scholen.

De begeleiding van leerlingen, met name de hulp van docenten bij het begrijpen van de lesstof, kan beter, zoals blijkt uit de vergelijking van de tevredenheidscijfers met het landelijk gemiddelde.

Dit geldt schoolbreed. De sfeer en veiligheid scoren goed, ook ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

Op de Meander wordt gebruik gemaakt van het PROZO-onderzoek. De indicator leren en veiligheid (Deze cijfers laten zien hoe leerlingen de hulp van leraren op deze school ervaren) is hoger dan het landelijk gemiddelde.

Binnen onze ISK volgen we de sociale veiligheid en welzijn van leerlingen onder andere via de afname van eigen vragenlijsten. De uitkomsten van de vragenlijsten worden geëvalueerd en hier worden concrete acties aan verbonden. In deze eigen vragenlijsten zijn de vragen eenvoudiger geformuleerd, zodat meer aangesloten kan worden bij de NT2-woordenschat van alle leerlingen.

Naast een eigen vragenlijst hebben we in onze ISK voortdurend de sociale veiligheid en het welzijn van leerlingen in beeld door:

- intensieve begeleiding van leerlingen op school door docenten en mentoren;
- door ouder(s)/verzorger(s) te betrekken bij de voortgang en welzijn van leerlingen binnen de ISK;

- door huisbezoeken bij elke leerling om de thuissituatie te kennen, waarvan ook verslag wordt gedaan in het logboek.

Op basis van deze vragenlijsten wordt de veiligheid positief gewaardeerd.

Oudertevredenheidsonderzoeken

Hoe tevreden zijn de ouders van leerlingen over de school? Dit gaat onder andere over de begeleiding en hoe het kind de school ervaart. De tevredenheid wordt gemeten met een vragenlijst die ouders invullen.

Hoe tevreden zijn de ouders in schooljaar 2021-2022

Locatie	Tevredenheid ouders	
	Eigen school	Vergelijkbare scholen
Groene Driehoek	7,9	7,9
Mavo	7,9	7,9
Havo	7,7	7,7
Vwo	7,8	7,6
Harm Smeenge	7,6	7,9
Basis	6,9	7,7
Kader	7,7	7,7
Dikkenberg	6,2	7,9
Meander	7,8	7,3

De leerlingen van de Dikkenberg hebben vanaf 1/8/22 les op de lokatie Harm Smeenge en onze afdeling ISK is vanaf dat moment gehuisvest in de voormalige lokatie Dikkenberg. We hebben dan ook verder geen acties gezet op lagere score van de Dikkenberg. Wij volgen de leerlingen, die op de voormalige lokatie Dikkenberg les hebben gehad op het gebied van resultaten en sociaal-emotioneel welbevinden om daar waar nodig, extra ondersteuning te kunnen bieden.

Alle cijfers laten een ruime voldoende zien, dit is iets om trots op te zijn!

Vervolg

We mogen erg tevreden zijn over de uitstekende resultaten! Vervolgacties zijn en worden op school- en afdelingsniveau uitgezet. Nieuws in de lessen en het iets doen met de mening of ideeën van leerlingen zal schoolbreed een aandachtspunt blijven en in de diverse teams aan bod komen. De aandachtspunten uit de tevredenheidsonderzoeken van het LAKS hebben nieuwe, verdiepende inzichten gegeven, waar de teams in de jaarplannen doelen van hebben gemaakt.

4.E. Toetsing en examinering

In 2022 heeft de examencommissie een aantal doelen opgesteld, die aan het einde van het schooljaar 2022-2023 worden geëvalueerd. De ontwikkeling van 1 examenreglement voor onze school in plaats van separate reglementen moet aan het einde van dit schooljaar zijn voltooid. Ook is er een Wolfsbos-format van het PTA ontwikkeld voor het volgende schooljaar. Er wordt door de examencommissie aan het einde van het schooljaar uiteindelijk gerapporteerd aan de directeur-bestuurder over de voortgang van het jaarplan van de examencommissie. De kwaliteit van de toetsing van de schoolexamens wordt hierbij nadrukkelijk meegenomen.

4.F. Kwaliteitszorg

Vanuit de directeur-bestuurder geïnitieerd, wordt de huidige onderwijskwaliteit systematisch en integraal benaderd, geborgd en continu verbeterd. Het ontwikkelen en inrichten van een systematiek hiervoor, wordt in alle delen van ons onderwijsproces en in de onderwijsorganisatie geïmplementeerd. Deze systematiek sluit aan bij het willen werken vanuit de bedoeling in de terminologie van Wouter Hart. De systematiek voor kwaliteit wordt ontwikkeld tot een vanzelfsprekend onderdeel van het werken van al onze medewerkers. Tevens willen we onze kwaliteitszorg zodanig inrichten dat we te allen tijde aan al onze belanghebbenden zichtbaar kunnen maken hoe wij onze onderwijsopdracht uitvoeren en welke resultaten we daarbij realiseren: een interne- én een extern gerichte doelstelling dus.

Het bestuur richt zich gedurende meerdere jaren op de systematische evaluatie en analyse van de gestelde doelen, dat is basiskwaliteit 3 uit het onderzoekskader van de Inspectie, die meer gericht is op hoe het bestuur zicht heeft op onderwijskwaliteit. Het hanteren van de kwaliteitszorgkalender, waarin (kort)cyclische evaluatie en bijstelling van interventies op onderwijskwaliteit worden geborgd, zodat deze interventies en vaste plek in de onderwijskalender krijgen voor Wolfsbos, is binnen de schoolleiding nu gemeengoed geworden. Deze kalender wordt besproken in het onderwijsoverleg tussen directeur onderwijs en teamleiders, afzonderlijk tussen kwaliteitszorgmedewerker, directeur onderwijs en directeur-bestuurder en ook met de RvT.

In dit kader vinden nu de jaarlijkse gesprekken met de vaksecties plaats over (examen)resultaten, leerwinsten voor leerlingen en onderwijsontwikkeling in het kader van het ontwikkelen van maatwerk en de daaruit voortvloeiende ontwikkelopdrachten. Tevredenheidsonderzoeken via het platform Vensters zijn nu voor het eerst met het platform van LAKS uitgevoerd.

In elk team, zowel onderwijsteams als stafteams, wordt gewerkt met jaarplannen, die door de teams zelf worden geëvalueerd. De aandacht voor het primaire proces, leskwaliteit en dus het werken aan de kleine K van kwaliteit vormen de belangrijkste focus voor de schoolleiding en ook het bestuur. Tussenevaluaties van de jaarplannen hebben plaatsgevonden, aan het einde van het schooljaar vinden ook de eindevaluaties van jaarplannen plaats als startpunt voor de nieuwe jaarplannen, dit in samenspraak met de teams. Dit doen we vanaf 2021 elk jaar op deze manier.

De ontwikkeling van collegiale visitaties, de uitvoering van het jaarplan van de examencommissie en het vernieuwen van het toetsbeleid zijn in gang gezet. Daarbij worden visitaties ook binnen DOVOC

uitgevoerd: met Esdal, De Nieuwe Veste en RSG Ter Apel.

4.G. Belanghebbenden

We staan als school midden in de maatschappij. De onderwijsinspectie onderscheidt doorgaans interne en externe belanghebbenden. Intern betreft het naast onze medewerkers vooral onze leerlingen en hun ouders/verzorgers. We vinden het van belang onze leerlingen om feedback te vragen en doen dat via gesprekken en vragenlijsten. Dat laatste geldt ook voor ouders/verzorgers. En gelukkig hebben we ouder- en leerlingraden en hebben we onze medezeggenschap. Deze medezeggenschap is belangrijk en goed.

Als vervolg op de in 2021 afgeronde verkenning van intensivering van de samenwerking tussen beide VO-scholen in Hoogeveen, kan gezegd worden dat we in 2022 hier de status quo hebben die er eerder was. We werken samen in Sterk Techniek Onderwijs en uiteraard passend onderwijs. Onze school wil verder werken vanuit vertrouwen en inhoud, waarbij we later de organisatievorm bezien. Direct na afronding van hierboven genoemde verkenning, zijn we na de zomer 2021 gestart met een brede verkenning. We hebben gekozen voor een adviseur van Common Eye die ons begeleidde. Kern was een brede werkgroep die zaken besprak en intern uitzette. Het eindverslag was eind maart 2022 gereed. We hebben dit verslag breed verspreid en besproken. De kernconclusie was: blijf samenwerking zoeken en daar waar mogelijk uitbreiden met diverse organisaties. M.n. Openbaar Onderwijs Zwolle is een interessante. Het voert hier te ver op allerlei details in te gaan.

Wij zijn penvoerder van dit project Sterk Techniek Onderwijs (STO) in de regio Hoogeveen. Naast het Roelof van Echtencollege en het Alfacollege is daarin het bedrijfsleven vertegenwoordigd vanuit de Stichting Vrienden van Techniek Hoogeveen. In laatstgenoemde Stichting acteren wij actief, sterker nog: we hebben deze opgericht.

Op het gebied van huisvesting is veel te zeggen. Begin februari 2021 zijn we gestart met een onderzoek naar nieuwbouw voor de locaties Harm Smeenge en Dikkenberg (inmiddels ISK). Vrij snel werd duidelijk dat het erg interessant is breder te kijken. Dus nieuwbouw voor de hele school minus de Meander, omdat dit gebouw er 15 jaar staat. Een jaar later was de conclusie dat nieuwbouw voor heel Wolfsbos minus de Meander haalbaar moet zijn en dat is het nog steeds. We laten ons in dit proces door Hevo begeleiden en we zijn eind 2022 gestart met de architectenselectie. Het contact en overleg met de gemeente Hoogeveen is op diverse niveaus erg constructief en plezierig verlopen: zie ook dit voorwoord.

Dan de DOVOC-scholen (Drents Openbaar VO-Convenant): wij vormen al jaren met het Esdal College te Emmen, De Nieuwe Veste te Coevorden, Nassau College te Assen en RSG Ter Apel. Het Nassau College is eruit gestapt en de drie overige scholen hebben een voornemen tot bestuurlijke fusie op 1 januari 2024. We werken nog samen rond kwaliteitszorg en ad hoc onderwerpen. In feite bestaat Dovoc formeel niet meer. Als uitvloeisel van dit overleg is een initiatief ontstaan om samen toe te werken naar een subsidieaanvraag voor het Project Aanpak Lerarentekort. We werken net als in 2021 samen in dit toegekende project met 13 VO-scholen, 2 lerarenopleidingen en 2 mbo's: Noorderwijzer

genoemd.

We hebben ook in 2021 weer actief geïnvesteerd in onze goede contacten met bedrijven en ook diverse culturele instellingen, zoals het Podium, de bibliotheek en de Tamboer. We kunnen gelukkig weer tal van activiteiten als debatten en uitjes organiseren, meedoen aan de Cascaderun en naar voorstellingen. Ook de werkweken zijn weer mogelijk.

4.H. Duurzaamheid

Opbrengst zonnepanelen:

We willen als school vooroplopen in duurzaamheid en bijdragen aan een duurzame wereld. Vanaf 2017 hebben we al 1.000 zonnepanelen op de daken van onze gebouwen staan. Zo leveren we elke dag een belangrijke bijdrage aan de reductie van CO₂ in de gemeente Hoogeveen. De totale opbrengst vanaf 2017 tot en met december 2022 bedroeg in totaal 1,31 GWh met een vermeden uitstoot van 500.000 kg CO₂.

Bewustwording:

Samen met een brede groep medewerkers en een ouder uit de medezeggenschap hebben we in het schooljaar 2022-2023 een start gemaakt met de werkgroep duurzaamheid. Het belangrijkste doel voor de werkgroep is om onze leerlingen bewust en enthousiast te maken hoe je duurzaamheid kunt toepassen. In 2022 werkten wij aan de ontwikkeling van een lesprogramma Wolfsbos duurzaam die voor alle niveaus en leerjaren geschikt is. Dit lesprogramma wordt in het schooljaar 2023-2024 geïntroduceerd waarbij ook gedacht is aan een competitievorm die leerlingen stimuleert om actief mee te doen.

4.I. Klachtenafhandeling

De school heeft een (brede) klachtenregeling. Naast ouders en leerlingen kan iedereen een klacht indienen die deel uitmaakt van de scholengemeenschap. Klachten kunnen onder meer betrekking hebben op de begeleiding van leerlingen, toepassing van strafmaatregelen anders dan schorsing en verwijdering, beoordeling van leerlingen, de inrichting van de schoolorganisatie, seksuele intimidatie, discriminerend gedrag, agressie, geweld en pesten.

In het algemeen geldt de regel dat een klacht eerst door de klager wordt besproken met degene die de klacht betreft. Is dit niet afdoende, dan zijn de direct leidinggevenden van de school het aanspreekpunt. Een klager kan zich ook wenden tot de contact- en vertrouwenspersonen van de school. Indien de klacht op schoolniveau niet afdoende wordt opgelost en klager wil een klachtschrift indienen dan zijn er twee mogelijkheden. De klager kan een klachtschrift indienen bij de Landelijke Klachtencommissie Onderwijs of kan zich wenden tot de directeur-bestuurder van Wolfsbos. De aangeklaagde heeft het recht iemand (vertrouwenspersoon of iemand buiten de school) om bijstand/advies te vragen. De klachtenregeling is niet van toepassing op klachten waarvoor een aparte regeling of proceduremogelijkheid bestaat. Deze klachten dienen langs die lijn te worden afgehandeld. Zo kan een klacht die moet worden ingediend bij de commissie van beroep voor eindexamens of over schorsing en verwijdering niet via deze klachtenregeling worden afgehandeld. De klachtenregeling is evenmin van toepassing indien het een klacht betreft tegen een besluit van het bevoegd gezag in de

zin van de Algemene wet bestuursrecht (AWB). Tegen deze besluiten is bezwaar en beroep op grond van de AWB mogelijk.

In de rapportageperiode 2022 zijn geen klachten ingediend.

4.J. Samenwerking met de GMR

Het jaar 2022 is voor de medezeggenschap een overgangsjaar geweest. Het eerste deel van het jaar hebben we nog gewerkt volgens de oude systematiek. Vanaf augustus hebben we in lijn met het inspectieadvies gewerkt vanuit de nieuwe opzet.

De medezeggenschap tot en met 31 juli 2022

De medezeggenschap wordt vormgegeven via een Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad voor zaken die betrekking hebben op RSG Wolfsbos als geheel en twee deelraden voor de beide sectoren vmbo/pro en mavo/havo/vwo. De deelraad vmbo/pro bestaat uit leden die zitting hebben vanuit Brin 19IW en Brin 06DT. Leden die namens Brin 06DT in deze deelraad zitten hebben geen stem/adviesrecht ten aanzien van besluitvorming Brin 19IW. Leden die namens Brin 19IW in deze deelraad zitten hebben geen stem/adviesrecht ten aanzien van besluitvorming aangaande Brin 06DT. De Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad vergadert met de directeur-bestuurder, het overleg met de deelraden wordt gevoerd met de directeur Onderwijs.

De medezeggenschap vanaf 01 augustus 2022

De medezeggenschap wordt vormgegeven via een Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad voor zaken die betrekking hebben op Wolfsbos als geheel en twee medezeggenschapsraden voor de beide Brinnummers 06DT en 19IW. Binnen de MR brin 19IW hebben we voor enkele locatie specifieke onderwerpen nog een deelraad per locatie GD en HS. De Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad vergadert met de directeur-bestuurder, het overleg met de beide MR-en wordt gevoerd met de directeur onderwijs.

Onze eerste vergadering vond nog plaats in Teams in verband met de geldende coronamaatregelen. Vanaf de vergadering in maart hebben we weer fysiek kunnen vergaderen op de Meander. Voor de zomer hebben we afscheid genomen van de leerlingengeleding en een ouder van de oudergeleding. In september hebben we twee nieuwe leerlingen welkom geheten in de leerlingengeleding en hebben we een ouder welkom geheten in de oudergeleding. Hiermee hebben we alle zetels weer gevuld.

Het overleg in de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad geschiedt in een constructief kritische sfeer. Naast de personeelsgeleding leverden ook de ouder- en de leerlingengeleding een goede bijdrage. Behalve de reguliere overleggen, is er een aantal thema-avonden georganiseerd, waar specifieke onderwerpen in een informele informatieve sfeer besproken worden.

Het wordt door de medezeggenschapsorganen erg op prijs gesteld dat zij meegenomen worden in besluitvormingsprocessen omtrent begroting, formatie, aanbestedingen, toekomstontwikkelingen, huisvesting, etc. Het mee worden genomen geschiedt veelal in kleinere setting. Enkele leden vanuit de

GMR nemen dan zitting in een werk/meedenkgroep en koppelen het proces terug naar de gehele GMR. Het geeft een verhelderend inzicht in de keuzes en de verantwoording daarvan, die de directeur-bestuurder moet maken. Het op deze wijze werken is voor de leden van de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad weliswaar tijdrovend en de stukken zijn niet altijd eenvoudig, maar het verhoogt de betrokkenheid en geeft het begrip 'medezeggenschap' meer inhoud.

De nieuwbouwplannen zijn een terugkerend thema binnen de GMR-vergaderingen geweest. Een aantal medezeggenschapsleden hebben geparticipeerd in de werkgroep nieuwbouw. De medezeggenschap is bij iedere stap tot heden goed meegenomen in het proces rondom de nieuwbouw.

Mooi was ook dat de verschillende jaarplannen van teams en staf in de GMR konden worden besproken.

We hebben als GMR veel informatieve stukken mogen ontvangen naast de stukken die we in onze jaarkalender hebben staan.

5. Bedrijfsvoering

5.A. Facilitair/ICT

Huisvesting

Verhuizing

Na de zomervakantie van 2022 zijn de leerlingen van de toenmalige locatie Dikkenberg verhuisd naar de locatie Harm Smeenge. De voormalige locatie Dikkenberg heet nu ISK (Internationale Schakel Klas) De ISK is het afgelopen kalenderjaar sterk gegroeid tot 120 leerlingen.

Investeringsen

Omdat er in afgelopen kalenderjaar geen definitieve besluitvorming rondom nieuwbouw heeft kunnen plaatsvinden, hebben we daar waar mogelijk geen grote investeringen in de gebouwen uitgevoerd ter voorkoming van kapitaalvernietiging.

Energiekosten

De sterk gestegen energiekosten leiden tot fors hogere kosten. Er zijn diverse onderzoeken geweest om tussentijds uit het bestaande energiecontracten te treden. Twee onafhankelijke energieadviseurs hebben aangegeven dat contractbreuk te risicovol was en hebben dit afgeraden. De directeur-bestuurder van onze school heeft een brief geschreven naar het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap t.a.v. minister Wiersma om een tegemoetkoming te vragen in de energiekosten. De onvoorspelbare stijging van de energiekosten heeft geleid tot een negatieve begroting voor het jaar 2023. Op het moment van dit schrijven heeft het Ministerie van Onderwijs ons gemeld dat de brief in behandeling wordt genomen.

Uitgevoerde Europese aanbestedingen

Dit zijn er 2: Europese aanbesteding schoonmaak en de Europese aanbesteding ICT (percelen

hardware en Touchscreenborden)

ICT

Ontwikkelingen

Het jaar 2022 heeft in het teken gestaan van verdere automatisering, verbeteren van de beheersbaarheid en de integriteit van onze ICT-omgeving:

- Zo is onze lokale server-omgeving op locatie gemigreerd naar de cloudomgeving van Microsoft. Al onze Microsoft-producten (Teams, OneDrive, Outlook en het server- en beheerplatform) staan nu in de cloud.
- Belangrijke informatiesystemen zoals o.a. Wis en Top Desk die al in de cloud draaien, zijn voorzien van een nieuwe, veiligere aanmeldtechnologie.
- Voor onze data omgeving is een cloud to cloud back-up oplossing van Barracuda ingericht. Er wordt dagelijks een back-up uitgevoerd op onze Teams-, OneDrive- en Outlook omgeving en bewaard in de cloudomgeving van Barracuda.
- In het bestaande computernetwerk zijn diverse verbeteringen doorgevoerd. Bestaande firewalls zijn vervangen door snellere systemen. Door steeds meer cloudgebruik is de hoeveelheid dataverkeer afgelopen tijd sterk toegenomen.
- Het aantal vaste computeropstellingen is sterk verminderd door het gebruik van laptops. Door het gebruik van deze laptops hebben we het aantal routers en switches in aantal terug kunnen brengen.
- Toegang tot het Wifi netwerk is gemigreerd van een Windows (Radius) oplossing naar een Network Access Control (NAC) oplossing die speciaal is ontwikkeld voor het onderwijs.
- Onze Topdesk omgeving, waarmee we al onze IT-middelen registreren, is geüpgraded naar een moderne CMDB-oplossing (Asset management). We kunnen nu nog beter onze IT-middelen beheren en delen.

5.B. Personeel

Verzuim en gezondheidsbeleid

Het doel van onze school is om een gezonde organisatie te zijn die toekomstbestendig is en die de kosten voor verzuim en vervanging in de hand kan houden. In dat kader wordt, ter ondersteuning van verzuimpreventie en re-integratie, nauw samengewerkt door management, P&O, bedrijfsarts, arbeidsdeskundige en de re-integratiecoach. Op deze wijze wordt steeds gekeken welk instrument kan bijdragen aan verzuimpreventie, duurzame inzetbaarheid en het bevorderen van herstel.

Het verzuimpercentage over 2022 is 7,9%. Dit is hoger dan 2021 (6,5%). Vooral Covid-19 heeft hier een nadrukkelijke rol in gespeeld. De gemiddelde meldingsfrequentie is 1,8 over 2022; deze ligt ook hoger dan in 2021. Met name in de eerste drie maanden van 2022 was de frequentie relatief hoog. In 2022 zijn twee medewerkers gekeurd door het UWV en is één medewerker gedeeltelijk ziek uit dienst gegaan.

Overzicht personele cijfers

	2018	2019	2020	2021	2022
Gemiddelde omvang aanstelling	0,82	0,76	0,78	0,79	0,81
Gemiddelde leeftijd	48,03	48,22	48,2	47,3	47,1
Percentage mannen	49%	46%	45%	47%	48%
Percentage vrouwen	51%	54%	55%	53%	52%

Medewerkers die uit dienst gaan en niet (direct aansluitend) een andere baan hebben, worden actief ondersteund naar ander werk. Hiermee wordt invulling gegeven aan de verantwoordelijkheid die de school heeft op grond van de wet (eigen risicodragers) en wordt ook een actief beleid gevoerd om de uitkeringskosten te beperken.

Beleid inzake bevoegdheden

Bevoegd gegeven lessen is het uitgangspunt binnen de school. In dit kader wordt ook bij de werving en selectie in eerste instantie vooral geselecteerd op bevoegde docenten. Indien dit niet mogelijk is kunnen onbevoegde of onderbevoegde docenten worden aangetrokken waarbij direct een scholingsplan wordt opgesteld voor het behalen van de juiste bevoegdheid.

Daarnaast worden docenten gestimuleerd om een masteropleiding of een tweede bevoegdheid te behalen in verband met een brede(re) inzetbaarheid binnen de school.

In 2022 volgden drie docenten een masteropleiding. In het kader van loopbaanbeleid hebben drie docenten een managementopleiding gevolgd.

In 2022 waren negen docenten onbevoegd of onderbevoegd; deze zijn alle negen in opleiding voor het vak dat ze geven. In een aantal situaties is er bij docenten studievertraging opgetreden door corona; met deze docenten zijn aanvullende afspraken gemaakt. Bij één docent was sprake van een zij-instroomtraject.

Inductietraject

De school kent een begeleidings- en inductietraject waarbij aan leraren in opleiding (studenten) en beginnende leraren een ondersteuningstraject wordt aangeboden. De ondersteuning wordt aangeboden door opgeleide coaches en gemonitord door de schoolopleider.

Gesprekkencyclus Omzien op basis van het Huis van Werkvermogen

In december 2021 is gestart met een verkenning naar het inzetten van het Huis van Werkvermogen, een (gebleken succesvol) hulpmiddel voor organisaties om te werken aan de duurzame inzetbaarheid van medewerkers. Hiervoor zijn workshops gehouden voor schoolleiding en medezeggenschap.

Begin 2022 is een brede werkgroep gestart met het ontwerpen van het Huis voor de school. Dit ontwerpen bestond uit een visueel ontwerp, het geven van een naam aan het Huis (Omzien), het opstellen van een handleiding met voorbeelden en vragen en het opstellen van een verslagformulier voor de ontwikkelgesprekken. Het krachtige visuele ontwerp is door twee docenten gemaakt.

In het najaar van 2022 is Omzien geïntroduceerd in de organisatie middels trainingen aan leidinggevenden en twee werksessies met medewerkers.

De oude gesprekkencyclus blijft van toepassing bij medewerkers met een tijdelijk dienstverband en bij situaties waarbij sprake is van verminderd functioneren of disfunctioneren.

Ontwikkeltijd en werkdruk

In de cao-vo is opgenomen dat er voor docenten ontwikkeltijd vrijgemaakt moet worden om op die manier de werkdruk te verlagen. De ontwikkeltijd is, op basis van het aantal lessen, opgenomen in de individuele jaartaak van de docent. Daarnaast heeft iedere docent, in het kader van werkdrukverlaging, in het schooljaar 2021-2022 eenmalig naar rato 40 klokuren extra taakruimte gekregen.

Lerarentekort en samenwerking binnen Noorderwijzer

Ook in Drenthe is het lerarentekort merkbaar geworden. Het bevoegd en bekwaam invullen van sommige vacatures is bij een aantal vakken onder druk komen te staan, waardoor o.a. commerciële bureaus voor de werving moesten worden ingeschakeld. Binnen Noorderwijzer werkt de school samen met 13 andere scholen, het Drenthe College, Hogeschool Windesheim, NHL Stenden Hogeschool en de RUG in het kader van de regionale aanpak lerarentekort. Inmiddels is er een gezamenlijke website ontwikkeld, is er één gezamenlijk wervingsplatform en is ook een gezamenlijke strategische meerjarenpersoneelsplanning ontwikkeld. Aandacht is er ook voor gezamenlijk opleiden en professionaliseren, zij-instroomtrajecten, participatiebanen en het anders organiseren van het onderwijs.

Levensfasebewust personeelsbeleid, duurzaamheid en werkdrukvermindering

Medewerkers binnen de school hebben ruime mogelijkheden om het basisbudget (artikel 7 CAO VO) zodanig in te zetten dat het past bij hun persoonlijke keuzes. In 2022 zagen we een breed scala aan maatwerkinzet, waaronder kort verlof, inzet gespaard verlof, lesvermindering en het inzetten van verlof als afbouw van de carrière.

Medio 2022 is de nieuwe CAO VO 2022 gepubliceerd. In deze regeling is het basisbudget kwantitatief uitgebreid, maar zijn de keuzes beperkter gemaakt (bijvoorbeeld het recht op sparen en verlof is vervallen). Voor het schooljaar 2022-2023 is sprake van een overgangsregeling, omdat de afspraken voor het schooljaar 2022-2023 al vastlagen. Er zijn geen rechten vervallen.

Eventuele aanvullende afspraken over de keuzemogelijkheden van het basisbudget voor het schooljaar 2023-2024 zullen in overleg met de PGMR worden afgestemd.

De school heeft een collectieve arbeidsongeschiktheidsverzekering afgesloten voor ieder personeelslid en draagt hier ook financieel aan bij.

Klokkenluidersregeling

De school heeft een Klokkenluidersregeling (Regeling inzake het omgaan met een vermoeden van een misstand in de school). Sinds 1 mei 2018 is mevrouw B.J. Bodestaff benoemd als Vertrouwenspersoon Integriteit (VPI). Jaarlijks brengt de VPI een jaarverslag uit. Ook in 2022 zijn er geen klachten geweest.

Functiebouwwerk

In 2022 is de functiereeks P&O toegevoegd aan het functiegebouw.

Managementstatuut

De school vindt een actueel Managementstatuut belangrijk. Medio 2022 is het Managementstatuut geactualiseerd, waarbij o.a. de waarneming van de directeur-bestuurder is aangepast, functies zijn geactualiseerd en overleggrems zijn aangepast en toegevoegd.

Professioneel Statuut

Eind juni 2022 is het Professioneel Statuut definitief vastgesteld. In ons Professioneel Statuut hebben we de afspraken tussen de docenten en de school vastgelegd over de inrichting van de zeggenschap op het gebied van o.a. de vakinhoud, didactiek, pedagogiek en het onderhouden van de bekwaamheid. Het Professioneel Statuut is opgesteld met en door docenten binnen de werkgroep Professioneel Statuut. In het kader van het creëren van (nog) meer draagvlak is het Professioneel Statuut in conceptvorm in alle onderwijsteams besproken, waarna opmerkingen en suggesties zijn verwerkt in de definitieve versie.

Het Professioneel Statuut is een dynamisch en belangrijk document dat periodiek onderhoud verdient door het te evalueren en steeds beter te maken. In april 2023 volgt de eerste collectieve evaluatie.

Medezeggenschapsstructuur en -reglementen

In 2022 is onze medezeggenschapsstructuur herzien. Op grond hiervan zijn de onderliggende reglementen van de medezeggenschapsorganen (GMR, MR-en en deelraden), Medezeggenschapsstatuut en het Huishoudelijke Reglement GMR geactualiseerd.

5.C. Financiën

Voor de jaarrekening 2022 is een bestendige gedragslijn ten opzichte van 2021 toegepast.

Exploitatieresultaat

Staat van baten en lasten 2022	Realisatie	Begroot	Realisatie
BATEN	2022	2022	2021
Rijksbijdrage	18.132.063	16.135.370	17.262.839
Overige baten	1.489.113	1.361.989	1.261.007
SOM DER BATEN	19.621.176	17.497.359	18.523.847
LASTEN			
Personele lasten	13.696.935	13.255.523	13.084.985
Afschrijvingen	911.092	936.599	946.056
Huisvestingslasten	1.203.757	1.416.500	1.247.401
Overige lasten:			
- Administratie, beheer en bestuur	733.839	711.433	909.052
- Inventaris en apparatuur	65.985	63.000	46.542
- Leer- en hulpmiddelen	898.730	847.461	670.220
- Algemene kosten	358.188	357.750	355.620
subtotaal overige lasten	2.056.742	1.979.644	1.981.434
Doorbetaling aan schoolbesturen	235.459	235.498	249.858
SOM DER LASTEN	18.103.986	17.823.764	17.509.734
Rentebaten	24.648	0	0
Rentelasten	-95.310	-95.310	-108.993
SALDO FINANCIËLE BATEN EN LASTEN	-70.662	-95.310	-108.993
Resultaat	1.446.528	-421.715	905.120

In 2022 sluit de exploitatie met een positief resultaat van € 1.446.528. Het resultaat komt hiermee met een bedrag van € 1.868.243 fors positiever uit dan begroot. Dat wordt hierna verklaard om te voorkomen dat gedacht wordt dat we onnodig oppotten. De werkelijkheid is een andere.

Allereerst reservering nieuwbouw: in de begroting wordt elk jaar een bedrag (presentatieboeking) opgenomen voor de reservering voor nieuwbouw. Dit is het bedrag dat na de resultaatbepaling wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve nieuwbouw. Dit wordt gedaan om een zuivere begroting neer te leggen van de baten en lasten. In de begroting 2022 gaat het om een bedrag van € 280.000.

Het resultaat, rekening houdend met de presentatieboeking komt uit op

Resultaat	€ 1.446.528
Presentatieboeking nieuwbouw	€ 280.000 -/-
Gecorrigeerd resultaat	€ 1.166.528

De presentatieboeking nieuwbouw betreft € 280.000, voor 2022 zal € 300.000 toegevoegd worden aan de bestemmingsreserve nieuwbouw. Dit is € 20.000 meer dan de in de begroting opgenomen presentatieboeking.

Dan het volgende. Dat het resultaat fors hoger is dan begroot, heeft onder andere te maken met de volgende oorzaken.

De eerste oorzaak betreft de NPO gelden: deze waren hoger dan begroot. In de begroting 2022 was uitgegaan van een onttrekking aan de bestemmingsreserve van € 266.000, waar nu € 395.000 wordt toegevoegd. Dit resulteert in een plus van € 661.000.

Vervolgens is in 2022 een onderwijsakkoord afgesloten voor wat betreft werkdrukmiddelen, dit resulteert in een plus van € 361.000. Deze wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve onderwijsakkoord. Verder is het leerlingaantal op de ISK-afdeling flink gegroeid, waardoor de baten € 464.000 hoger waren dan begroot. De kosten stegen met € 264.000, dus per saldo een resultaat van € 200.000.

Zie de jaarrekening voor een uitgebreide analyse. Daar is per categorie een analyse vermeld van het resultaat ten opzichte van de begroting.

Planning en control cyclus

In onze school hebben alle budgethouders toegang tot een dashboard waar realtime inzicht is in de uitputting van de aan hen toegewezen budget(ten). Naast dit dashboard wordt er een 4- en 8- maanden rapportage opgeleverd met een prognose van de exploitatie van het betreffende jaar. In deze twee prognoses wordt het resultaat geanalyseerd op basis van het verwachte resultaat versus de begroting. Daarnaast nemen we hier de uitputting van de investeringsbegroting mee. Deze prognoses worden aangeboden aan de directeur-bestuurder, stafhoofden en directeur onderwijs, Raad van toezicht en GMR. In maart 2023 is het voorlopige resultaat 2022 gepresenteerd.

Allocatie van middelen

Formeel is er de Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Hoogeveen (STOVOH). We kennen twee Brin nummers: 19IW (Wolfsbos) en 06DT (Meander). In het spraakgebruik zien we de Meander als 1 locatie van onze school Wolfsbos samen met de andere locaties. Wij zijn dan ook een zogenoemde 1-pitter en sinds 2021 aangesloten bij de Coöperatie VO: allen 1-pitters.

Alle middelen zijn in één begroting ondergebracht. Deze begroting wordt na vaststelling opgesplitst in deelbegrotingen voor de twee sectoren te weten mavo/havo/vwo en pro/vmbo. De middelen voor huisvesting en ICT worden centraal gehouden.

Nationaal Programma onderwijs (NPO)

Het ministerie van OCW heeft gelden beschikbaar gesteld voor het herstel en de ontwikkeling van het onderwijs tijdens en na corona. Hierover is in hoofdstuk 4 inhoudelijk gerapporteerd. Eerder is er een scan gemaakt om de problemen en behoeftes van onze leerlingen in kaart te brengen. Deze scan is vertaald in interventies en hiervan is een plan van inzet gemaakt. In kalenderjaar 2022 is een bedrag van € 1.502.984 ontvangen. In 2022 is € 1.308.174 besteed, gelden uit 2021 worden eerst besteed. De niet bestede gelden worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve NPO.

Naast deze NPO gelden zijn er ook nog andere subsidies ontvangen in het kader van het NPO. Dit betreft de aanvullende en bijzondere bekostiging eindexamens 2022 en de arbeidsmarkttoelage.

Balans per 31 december 2022

Bedragen x 1.000 euro	31-12-2022	31-12-2021
Activa		
Vaste activa		
Materiële vaste activa	7.240	7.840
Totaal vaste activa	7.240	7.840
Vlottende activa		
Vorraden	1	0
Vorderingen	406	248
Liquide middelen	7.410	5.483
Totaal vlottende activa	7.817	5.732
Totaal activa	15.057	13.572
Passiva		
Eigen vermogen	9.045	7.598
Vorzieningen	1.133	892
Lang lopende schulden	2.100	2.400
Kort lopende schulden	2.779	2.681
Totaal passiva	15.057	13.572

Het balanstotaal stijgt van € 13.572.000 ultimo 2021 naar € 15.057.000. Hiermee stijgt het totaal van de balans met € 1.485.000.

Activa

De vaste activa dalen, doordat de afschrijvingslasten hoger zijn geweest dan de investeringen. De vlottende activa stijgen; dit wordt veroorzaakt door de hogere vordering en de hogere liquide middelen.

Passiva

Het eigen vermogen laat een stijging zien. Dit wordt veroorzaakt door het positieve resultaat van € 1.446.528. De voorzieningen zijn hoger, alle personele voorzieningen laten een stijging zien. Op de lang lopende schuld heeft conform de geldleen overeenkomst een aflossing plaatsgevonden. De kortlopende schulden zijn ten opzichte van 2021 iets hoger.

Voor een nadere specificatie van de balans verwijzen we naar de jaarrekening.

Het eigen vermogen op 31 december bedraagt € 9.044.964. Dat is een stijging van € 1.446.528 ten opzichte van vorig jaar. De resultaat bestemming ziet er als volgt uit:

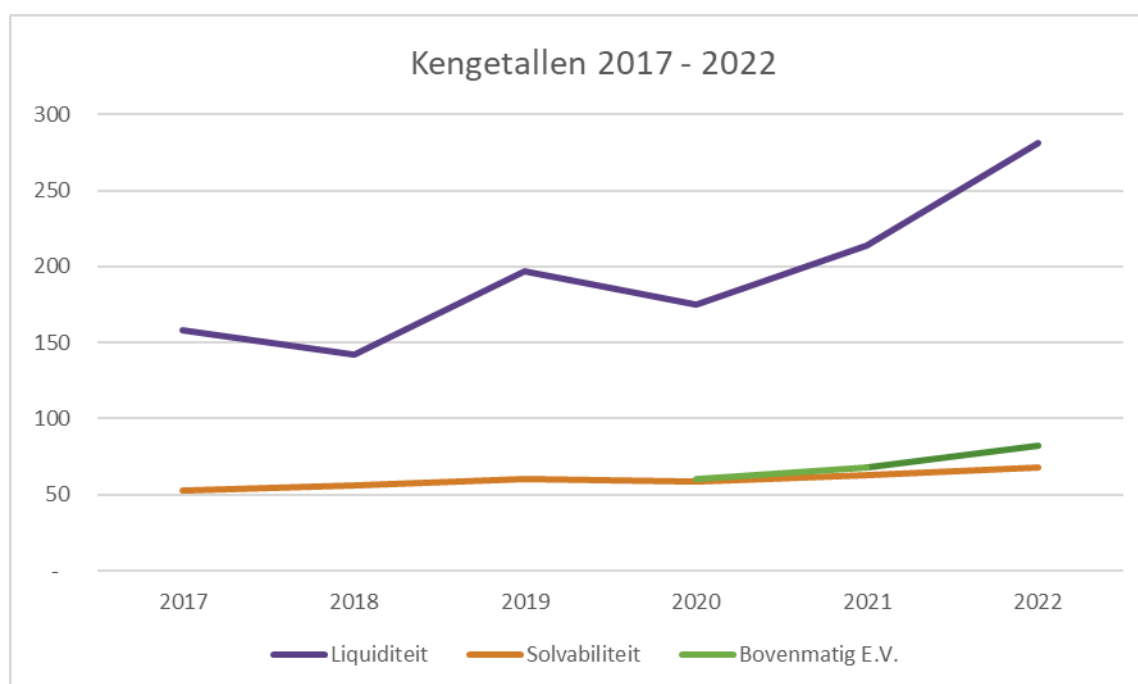
	Saldo 1-1-2022	Exploitatie resultaat	Saldo 31-12-2022
Publieke reserves			
Algemene reserve	4.438.386	367.261	4.805.647
Bestemmingsreserve nieuwbouw	1.749.189	300.000	2.049.189
Bestemmingsreserve Slob-gelden	165.253	-165.253	0
Bestemmingsreserve NPO	660.561	394.810	1.055.371
Bestemmingsreserve onderwijsaanbod & arbeidsmarkt	0	200.000	200.000
Bestemmingsreserve onderwijsakkoord	0	360.992	360.992
Private reserves			
Reserve private activiteiten	585.046	-11.282	573.764
Totaal eigen vermogen	7.598.436	1.446.528	9.044.964

Voor een toelichting op de reserves verwijzen we naar de jaarrekening.

Kengetallen

Vanaf verslagjaar 2021 maakt de Inspectie van het Onderwijs gebruik van een nieuwe set van kengetallen en signaleringswaardes. Dit betreft de Liquiditeit, Solvabiliteit 2 en Signaleringswaarde voor mogelijk bovenmatig eigen vermogen. Hiermee vervallen de kengetallen Rentabiliteit, Huisvestingsratio en Weerstandsvermogen.

De cijfers over 2022 hebben het volgende effect op onze kengetallen. Onderstaande grafiek laat het verloop van de jaren 2017 tot en met 2022 zien.

Liquiditeit

Kengetal	2022	2021	2020	signaleringswaarde OCW
Liquiditeit	281%	214%	175%	< 75

Liquiditeit is de mate waarin een organisatie op korte termijn aan haar verplichting kan voldoen. In principe geldt hiervoor: hoe hoger hoe beter. Met onze ratio van 281% ligt deze ver boven de signaleringswaarde van 75% die door het Ministerie van OCW wordt gehanteerd. Belangrijkste oorzaak van deze hoge ratio is de (verplichte) jaarlijkse reservering voor nieuwbouw, als onderdeel van de afspraken doordecentralisering huisvesting met de gemeente Hoogeveen. Ook de extra (nog in te zetten) gelden NPO en het onderwijsakkoord dragen bij aan de stijging.

Solvabiliteit 2

Kengetal	2022	2021	2020	signaleringswaarde OCW
Solvabiliteit	68%	63%	59%	< 30

Bij solvabiliteit gaat het erom in hoeverre een bevoegd gezag op lange termijn, ook in tijden van tegenspoed, aan haar verplichtingen kan voldoen. Er is een solvabiliteit 1 en 2. Wij gaan uit van solvabiliteit 2, omdat deze ook door het ministerie van OCW gehanteerd wordt. Het verschil is dat in de berekening van solvabiliteit 2 ook rekening wordt gehouden met de voorzieningen. De solvabiliteitsratio van 68% laat zien dat we er gezond voor staan en ook in tegenspoed aan onze verplichtingen kunnen voldoen.

Bovenmatig Eigen Vermogen

Kengetal	2022	2021	2020	signaleringswaarde OCW
Bovenmatig E.V.	82%	68%	60%	> 100

Naast de kengetallen en signaleringswaarden voor het toezicht op de financiële continuïteit heeft de Inspectie van het Onderwijs ook een signaleringswaarde ontwikkeld voor toezicht op publiek eigen vermogen. Deze geeft een indicatie hoeveel eigen vermogen een onderwijsinstelling (school of samenwerkingsverband passend onderwijs) redelijkerwijs maximaal nodig heeft voor een gezonde bedrijfsvoering.

Toelichting op de kengetallen

Liquiditeit =	$\frac{\text{vlottende activa}}{\text{kortlopende schulden}}$	$\frac{7.816.997}{2.779.232} \times 100\% = 281\%$
---------------	---	--

Solvabiliteit =	$\frac{\text{eigen vermogen} + \text{voorzieningen}}{\text{totale passiva}}$	$\frac{9.044.964 + 1.132.794}{15.056.990} \times 100\% = 68\%$
-----------------	--	--

Treasury

Wolfsbos kent een treasurystatuut. Dit voldoet aan de “Regeling Beleggen en Belenen door instellingen voor onderwijs en onderzoek” van het ministerie van OCW. Wij doen aan “Schatkistbankieren. Dit houdt in dat alle liquide middelen zijn ondergebracht bij het Ministerie van Financiën. Ook leningen of het eventueel plaatsen van deposito’s vinden/vindt plaats bij het Ministerie van Financiën. De functie van treasurer wordt vervuld door het hoofd financiële administratie van Wolfsbos.

In 2022 zijn er geen nieuwe leningen aangetrokken, ook zijn er geen gelden op deposito geplaatst. In het laatste kwartaal van 2022 was er sprake van een positieve rente, er zijn op dat moment geen deposito’s geplaatst. De rente op rekening courant was namelijk hoger dan de rente op een 3 maanden deposito. Per saldo is er € 24.648 aan rente ontvangen.

5.D. Continuïteitsparagraaf

De basis voor deze continuïteitsparagraaf is de goedgekeurde meerjarenbegroting 2023-2027. Deze is vastgesteld in december 2022. In de meerjarenbegroting is uitgegaan van de financiële prognose 2022 op basis van de cijfers tot en met augustus 2022. In de cijfers die in deze paragraaf gepresenteerd worden, zijn de definitieve cijfers van 2022 doorgerekend. De effecten die dit met zich meebrengt, hebben vooral betrekking op de balans.

Leerlingaantallen en personele bezetting

De basis van de meerjarenbegroting wordt mede gevormd door de leerlingaantallen. Elk jaar wordt in oktober een nieuwe leerlingenprognose opgemaakt en vastgesteld. Naast een doorrekening van het Planningsverband Groningen wordt er ook een tweede berekening opgesteld op basis van de DUO-informatie. Daarbij wordt specifiek vastgesteld hoeveel leerlingen er op de basisscholen in ons voedingsgebied aanwezig zijn en wat de afgelopen jaren het marktaandeel van ons is geweest. De uitkomst van beide berekeningen wordt naast elkaar gelegd om tot een zo betrouwbaar mogelijk prognose te komen. Voor de komende jaren ziet de leerling ontwikkeling volgens de vastgestelde prognose er als volgt uit.

Leerlingprognose

<i>Leerlingtelling per</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>	<i>2024</i>	<i>2025</i>	<i>2026</i>	<i>2027</i>
<i>1-10..</i>							
<i>Bekostigingsjaar</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>	<i>2024</i>	<i>2025</i>	<i>2026</i>	<i>2027</i>	<i>2028</i>
Totaal	1395	1425	1426	1382	1340	1362	1364

Uit de leerlingenprognose komt naar voren dat het komende jaar het leerlingaantal gelijk blijft, daarna daalt het leerlingaantal naar 1340 in 2025. Vanaf 2025 wordt een lichte stijging verwacht. In de leerlingenprognose in de meerjarenbegroting wordt rekening gehouden met 72 nieuwkomerleerlingen.

Het fluctuerende leerlingaantal gaat gepaard met de ontvangen onderwijsbijdragen vanuit het Rijk. De benodigde inzet van medewerkers daalt en stijgt evenredig mee, hetgeen vraagt om strategische personeelsplanning. In onderstaande tabel is de inschatting gemaakt van de benodigde personele bezetting voor de komende jaren.

Kengetal (per augustus)	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Personele bezetting in FTE							
- bestuur / management	7,00	8,00	7,80	7,20	7,20	7,20	7,20
- Onderwijzend personeel	88,04	77,13	78,26	80,76	74,60	70,90	73,02
- Ondersteunend / overig personeel	36,83	36,63	36,63	36,63	36,63	36,63	36,63
Totaal	131,87	121,76	122,69	124,59	118,43	114,73	116,85
Leerlingaantallen	1395	1425	1426	1382	1340	1362	1364

Het volgende overzicht laat het verloop van de leerlingaantallen zien in relatie tot de rijksbijdrage en formatie.

Overzicht II.n. Aantal i.r.t. Rijksbijdrage en formatie						
Bekostigingsjaar	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Leerling prognose aantal	1395	1425	1426	1382	1340	1362
Daling aantal leerlingen cumulatief	0	-30	-31	13	55	33
Leerling prognose - procenten	0%	102%	102%	99%	96%	98%
Rijksbijdrage normvergoeding	13.703.539	13.666.920	13.627.598	13.029.257	12.594.267	12.791.378
Inkomsten daling cumulatief	-	36.619	75.941	674.282	1.109.272	912.161
Aantal FTE per 1 augustus	121,76	122,69	124,59	118,43	114,73	116,85
Cumulatief	0	-0,93	-2,83	3,33	7,03	4,91

Het bovenstaande overzicht maakt duidelijk dat bij een dalend leerlingaantal de rijksbijdrage lager wordt. Daarnaast speelt het feit dat we vanaf 2022 te maken hebben met de vereenvoudiging van de bekostiging, deze pakt voor ons negatief uit. Dit alles vormt een uitdaging voor het opstellen van een sluitende meerjarenbegroting. In de achterliggende periode zijn er tussen de stafhoofden en directeur-bestuurder gesprekken gevoerd om daarop met passende maatregelen en adequaat beleid te anticiperen. De meerjarenbegroting die eind 2022 is vastgesteld, is mede besproken met de financiële commissie van de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad en de Raad van Toezicht.

In de meerjarenbegroting zijn maatregelen genomen om tot een sluitende meerjarenbegroting te komen. De verwachte daling in formatie vanaf 2025 is op dit moment nog op te vangen door de flexibele schil en natuurlijk verloop.

Financiële cijfers

Staat van baten lasten	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Baten						
Rijksbijdragen	17.795.494	17.205.885	15.266.142	14.568.299	14.116.285	14.322.314
Overige Rijksbijdragen	849.597	925.800	900.000	900.000	900.000	900.000
Overige Baten	976.085	601.993	510.132	520.904	522.590	526.190
Totaal baten	19.621.175	18.733.678	16.676.274	15.989.203	15.538.875	15.748.504
Lasten						
Personele lasten	13.696.935	13.727.743	12.669.287	11.867.099	11.196.813	11.390.657
Afschrijvingen	911.092	921.704	901.771	892.391	883.912	861.133
Huisvestingslasten	1.203.757	2.119.000	1.550.000	1.561.000	1.572.000	1.616.000
Overige lasten	2.292.201	2.514.757	1.878.981	1.868.478	1.827.451	1.833.451
Totaal lasten	18.103.985	19.283.204	17.000.038	16.188.968	15.480.176	15.701.241
Saldo baten en lasten	1.517.191	-549.526	-323.764	-199.765	58.699	47.262
Saldo financiële huishouding	-70.662	-84.720	-74.130	-63.888	-52.805	-42.250
Resultaat	1.446.529	-634.246	-397.894	-263.653	5.894	5.012
Dekking uit bestemmingsreserve	165.253	100.621	405.042	269.621	0	0
Totaal resultaat	1.611.782	-533.625	7.148	5.968	5.894	5.012

In 2023 t/m 2025 komt het resultaat negatief uit, dit wordt veroorzaakt door de nog in te zetten gelden voor NPO in deze jaren vanuit de bestemmingsreserve.

Verder laat onze jaarbegroting 2023 los daarvan een negatief resultaat zien. Dit wordt veroorzaakt door de gestegen energieprijzen. We worden geconfronteerd met een enorme stijging van de energielasten. De elektriciteit gaat van € 0,05 naar € 0,13 en de gasprijs van € 0,1791 naar € 1,9203. Per saldo bij een gelijk verbruik op basis van 2021 zal de energieprijs stijgen met € 540.000. Deze € 540.000 is niet op te vangen in de begroting en we hebben de lijn gekozen dat dit bedrag niet ten koste mag gaan van formatie.

Dat resulteert dan ook in een niet sluitende begroting voor 2023. We gaan ervan uit dat we in 2023 dit tekort grotendeels gecompenseerd krijgen door de maatwerkregeling die vanuit de politiek lijkt te komen.

Bij de Rijksbijdragen is rekening gehouden met de vereenvoudiging bekostiging die in 2022 ingevoerd is. Voor ons pakt dit negatief uit. Om deze achteruitgang op te vangen, is er een overgangsregeling. Deze bouwt in vier jaar tijd toe naar de nieuwe bekostiging. In 2022 wordt er nog 80% vergoed van de achteruitgang, elk jaar wordt dit 20% minder. In totaal is de achteruitgang voor RSG Wolfsbos € 237.566, hiervan wordt in 2023 nog 60% vergoed. Dat betekent dus dat vanaf 2026 structureel € 237.566 minder in te zetten is.

In 2023 wordt voor de laatste keer NPO-gelden ontvangen, in de begroting 2023 is rekening gehouden met een bedrag van € 1.009.000. Deze NPO gelden mogen besteed worden t/m 2025. Zoals al eerder beschreven, zullen de gelden ook voor een gedeelte ingezet worden in 2024 en 2025. We zijn hierin niet uniek: dit gebeurt vrijwel overal.

Onze school is penvoerder van het project Sterk Techniek Onderwijs regio Hoogeveen. Dit loopt tot en met 2023. In de begroting zijn de hiervoor beschikbare gelden opgenomen. De verwachting is dat de STO-gelden blijven bestaan, maar in welk vorm is nog niet duidelijk. Vandaar dat er vanaf 2023 geen rekening meer is gehouden met de STO gelden.

De personele lasten zijn doorgerekend, evenals de formatie zoals in de tabel personele bezetting te lezen is. Er is een directe relatie tussen het aantal leerlingen en het aantal fte OP. Het aantal fte OP daalt en stijgt in de meerjarenbegroting conform het verloop van de leerlingaantallen. Dat vraagt ook om maatregelen in overhead/staf/ondersteuning.

De afschrijvingen zijn afhankelijk van de begrote investeringen en de investeringen die in het verleden hebben plaatsgevonden. De afschrijvingen laten de komende jaren een daling zien, wat direct betekent dat er minder geïnvesteerd wordt dan afgeschreven.

De huisvestingslasten stijgen in 2023 eenmalig door de hogere energielasten. Dit heeft te maken met de fors gestegen energieprijzen waar we in 2023 mee worden geconfronteerd. Voor 2024 tot en met 2027 is de verwachting weer op het oude niveau te zitten.

Wat betreft de overige lasten: deze blijven de komende jaren ongeveer gelijk.

De meerjarenbalans ziet er als volgt uit.

Balans per 31/12	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Activa						
Vaste activa						
Materiele vaste activa	7.239.994	6.573.842	5.858.727	5.413.012	4.724.419	4.063.580
Vlottende activa						
Vorraden	1.060	1.060	1.060	1.060	1.060	1.060
Vorderingen	406.357	406.357	406.357	406.357	406.357	406.357
Liquide middelen	7.409.582	7.263.719	7.483.894	7.696.055	8.500.478	9.273.083
Totaal activa	15.056.993	14.244.978	13.750.038	13.516.485	13.632.314	13.744.080
Passiva						
Eigen vermogen						
Eigen vermogen	5.940.405	5.406.780	5.413.927	5.641.650	5.647.544	5.652.556
Bestemmingsreserve NPO	1.055.371	896.417	491.375	0	0	0
Bestemmingsreserve Nieuwbouw	2.049.190	2.385.190	2.731.190	3.088.190	3.456.190	3.868.190
Vreemd vermogen						
Voorzieningen	1.132.795	977.360	834.314	807.413	849.349	844.102
Langlopende schulden	2.100.000	1.800.000	1.500.000	1.200.000	900.000	600.000
Kortlopende schulden	2.779.232	2.779.232	2.779.232	2.779.232	2.779.232	2.779.232
Totaal passiva	15.056.993	14.244.978	13.750.038	13.516.484	13.632.314	13.744.080

De vaste activa dalen de komende jaren, de afschrijvingslasten zijn namelijk hoger dan de investeringen. De liquide middelen stijgen. Dit komt onder andere door de reservering nieuwbouw. Het eigen vermogen daalt in 2023, de jaren erna stijgt dit. De daling wordt veroorzaakt door de extra energielasten voor 2023. De bestemmingsreserve NPO loopt tot 2025, omdat de gelden in 2025 besteed moeten zijn.

De Bestemmingsreserve nieuwbouw stijgt van € 2.049.190 tot € 3.868.190 in het jaar 2027. De voorzieningen dalen. Dit wordt veroorzaakt door de voorziening persoonlijk budget en voorziening onderhoud. Bij beide voorzieningen is de verwachting dat er meer gelden onttrokken dan gedoteerd worden aan de voorziening. De langlopende schulden nemen elk jaar met € 300.000 af door de aflossing op de lening.

De bijbehorende kengetallen op basis van bovenstaande staat van baten en lasten en balans laten de volgende getallen zien.

Kengetallen	Signaleringswaarde	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Liquiditeit	< 0,75	2,14	2,81	2,78	2,86	2,94	3,23	3,50
Solvabiliteit 2	0,3	0,63	0,68	0,68	0,69	0,71	0,73	0,76
Bovenmatig E.V.	> 1	0,68	0,82	0,80	0,82	0,82	0,87	0,96

Alle kengetallen laten een stijging zien.

Huisvesting

We hebben het initiatief genomen om te komen tot een vernieuwde en vernieuwende leeromgeving middels een integrale nieuwbouw per 2025. Hieronder staat in hoofdlijnen onze argumentatie uitgelegd, die uiteraard uitvoerig is gedocumenteerd in diverse notities.

Onderwijsvernieuwing vraagt om een flexibelere opzet en gebruik van gebouwen. Doorgaande leerlijnen vragen om hernieuwde ruimtelijke ordening van het onderwijs. Daarnaast is het de visie van ons om leerlingen elkaar te laten ontmoeten en leerlingen te laten ontwikkelen, over de lijnen van de niveaus heen.

De rol van het onderwijs in de samenleving wordt steeds scherper geformuleerd. Het gaat ook om het tegengaan van segregatie tussen groepen, om sociale veiligheid en om de ontwikkelende taakopvatting: van louter kennisoverdracht naar het in de breedte voorbereiden van de jonge mens op zijn of haar plaats in de maatschappij. De huidige versnipperde opzet van de campus past niet meer bij de organisatie van het onderwijs van de toekomst en de vraag naar maatwerk vanuit leerlingen en ouders.

De regio Hoogeveen heeft te kampen gehad met een relatief sterke demografische krimp. Als gevolg daarvan is het aantal leerlingen de afgelopen jaren sterk gedaald. Aan deze krimp komt nu een einde. Echter het aantal leerlingen is voor ons kleiner dan waarvoor de oorspronkelijke gebouwen zijn bedoeld. Dit leidt tot een blijvende overmaat van de gebouwen van ongeveer 30%. Naast dat dit feit leidt tot een sterke inefficiëncy in het organiseren van het onderwijs, leidt dit ook tot een structurele financiële opgave, waarbij middelen voor onderwijs ingezet moeten worden voor het instandhouden van exploiteren van te grote gebouwen. Hieraan willen we een einde maken.

Naast het gegeven dat demografische ontwikkeling leidt tot een andere ruimtevrage dan in het verleden – met overmaat en lastige gebouwexploitatie van bestaande gebouwen tot gevolg – zijn ook de kwaliteitseisen aan verandering onderhevig. Er wordt door de overheid gestuurd op verbetering van het binnenklimaat, en dan met name luchtkwaliteit in de gebouwen. Daarnaast is met de inzet van de Sectorale Routekaarten duidelijk geworden dat ook het onderwijs een bijdrage zal gaan leveren aan de reductie van CO2-emissie, leidend tot de vraag om verduurzaming van de schoolgebouwen. Ook is het duidelijk dat door de leeftijd en bouwaard van de bestaande gebouwen, dit de komende jaren zal leiden tot een aanzienlijke onderhouds- en renovatiebehoefte. Dit vraagt een forse inzet van middelen.

Onderwijsvisie, demografie én de staat van de huidige gebouwen, heeft ons er toe gebracht om de voorbereiding te starten tot het realiseren van een duurzame energie neutrale nieuwbouw voor ons onderwijs.

In het traject van de nieuwbouw, is het ook nodig om tot een hernieuwde overeenstemming over de meerjarenfinancieringsovereenkomst tussen de gemeente Hoogeveen en Wolfsbos te komen. Deze bij te stellen overeenkomst zal dan toezien op de hernieuwde kaderstelling en duurzame financiering van onze onderwijshuisvesting, passend bij en gebaseerd op de ambities en uitgangspunten zoals verwoord in het Motivatie dossier. In dit dossier wordt inhoudelijk en financieel alles besproken en uitvoerig verklaard.

Een voortvarende aanpak is daarbij zeer gewenst en nodig; niet alleen om daarmee zorg te dragen voor een duurzame en state-of-art leeromgeving voor onze leerlingen, maar ook om daarmee tijdig antwoord te geven op een veranderende omgeving. Daarbij noemen we ook de thans wijzigende renteniveaus op de kapitaalmarkt.

Wij hebben de inhoud van dit motivatiedossier met de grootst mogelijke zorgvuldigheid tot stand gebracht. Tijdens dit proces hebben wij alles intensief afgestemd met de betrokken beleidsmedewerker van de gemeente Hoogeveen. Deze afstemming heeft ertoe geleid dat wij in staat zijn geweest om het Motivatiedossier optimaal te voorzien van alle benodigde informatie om de gemeente in staat te stellen om tot behandeling en uiteindelijk besluitvorming te komen ten aanzien van onze nieuwbouwaanvraag.

Naast de ambtelijke overleggen hebben ook regelmatig bestuurlijke overleggen plaatsgevonden met Wethouder Reneman en Wethouder Tuit. Deze overleggen hebben wij ervaren als prettig, constructief en transparant. Daarnaast is er frequent overleg met de fracties in de gemeenteraad van Hoogeveen geweest.

Voor de goede interne bestuurlijke procesgang en borging hebben wij alle relevante besluitvormingsdocumenten voorgelegd aan de RvT en/of de GMR, ieder vanuit haar eigen rol. De GMR heeft op 19 januari 2023 een positief advies gegeven op het Programma van Eisen en ondersteunt het vervolgproces.

Op maandag 30 januari jl. heeft onze Raad van Toezicht haar goedkeuring gegeven op het Motivatiedossier Nieuwbouw (en alle onderliggende stukken). Op 9 februari 2023 hebben wij dit motivatiedossier ter behandeling voorgelegd aan het College van Burgemeester en Wethouders van Hoogeveen.

ICT

ICT is voortdurend in ontwikkeling. Het aanbod van digitale leermiddelen neemt in zowel kwalitatieve als kwantitatieve zin toe. Sinds het schooljaar 2020-2021 draagt onze school 75,- bij aan de persoonlijke aanschaf van een Windowsdevice voor eerstejaarsleerlingen die zich inschrijven als nieuwe leerling. Alle leerlingen in hogere klassen maken gebruik van een eigen device BYOD (Bring Your Own Device) of maken gebruik van een device in bruikleen van de school. Iedereen die op school werkt of leert heeft toegang tot onze ICT-faciliteiten.

Leerlingen en personeelsleden hebben vier typen vaardigheden nodig om goed te kunnen functioneren in de samenleving: ICT-basisvaardigheden, informatievaardigheden, mediawijsheid en computational thinking. Naast ICT-basisvaardigheden is voor het werken en leren met een device een betrouwbaar en goed werkend netwerk nodig. Ieder jaar maken wij een nieuw ICT Roadmap waarbij wij onze onderwijsdoelen toetsen aan de ICT technische ontwikkelingen in de markt. Een goede werkwijze waarbij we steeds goed voorbereid zijn op nieuwe ontwikkelingen.

Een aantal belangrijke thema's uit de Roadmap 2023 zijn:

- Hosted telefonie (bellen vanuit de cloud/Teams)
- RBAC (Role Based Access Control) (Toegangsbeheer op basis van rollen)
- Monitoring&Controle (gebruik maken van MS Sentinel)
- Securitybeleid.
- Vervanging bestaande MFP-printeromgeving, en aanbesteding IT Beheer.

Nieuwbouw is een belangrijk onderdeel van onze ICT-Roadmap voor de komende twee jaren. Zo bereiden wij ons nu al voor op ontwikkelingen en kansen die op ons afkomen. Voor alle contracten en overeenkomsten die we afsluiten houden we rekening met de geplande nieuwbouwplannen.

5.E. Risicoparagraaf

Aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem

Wij werken vanuit de bedoeling zoals omschreven in ons ambitieplan. Daarnaast hanteren we een planning- en control cyclus en hebben we voor afzonderlijke onderwerpen separate procesplanningen, zoals formatieproces, rapportages en jaarverslag. Daarnaast wordt er door ons flink geïnvesteerd in verbetering van onze kwaliteit: inhoudelijk en procesmatig.

We kennen een governance structuur, waarbinnen de belangrijkste onderwerpen worden besproken met de schoolleiding, de medezeggenschapsraad, de onderwijs- en auditcommissie van de Raad van Toezicht en de gehele Raad van Toezicht. Dit betreft onder andere onderwerpen over onderwijs, personeel, huisvesting en financiën.

Dan een beknopte toelichting op onze planning en control-cyclus. Dit betreft onder andere: jaarlijkse meerjarige leerlingenprognose, meerjarenbegroting, meerjareninvesteringsbegroting, liquiditeitsprognose, verantwoording over de financiële cijfers en prognoses, jaarverslag en jaarrekening. Dat betreft de financiële kant. In deze cyclus staan ook jaarlijks terugkerende onderwerpen vermeld, zoals Programma van toetsing en afsluiting (PTA), andere onderwijscomponenten en HRM-aspecten.

Daarnaast controleert onze accountant jaarlijks door middel van de interimcontrole de werking van de administratieve organisatie. In 2019 is er door ons een fraude risicoanalyse opgesteld; het is belangrijk om ons als organisatie bewust te zijn van eventuele frauduleuze handelingen. In de frauderisicoanalyse is een duidelijke scheiding gemaakt tussen financiële en imago risico's. Per risico zijn de beheersmaatregelen benoemd die genomen worden om de risico's zoveel mogelijk te voorkomen.

Dit risicobeheersing- en controlesysteem werkt voor ons. Dat betekent niet, dat we niet kritisch naar onszelf zijn, integendeel, indien nodig passen we het systeem aan.

Risicomanagement

Naast bovenstaande wordt er gewerkt met een strategische risicoanalyse. Deze is onderdeel van de PDCA-cyclus en wordt elk jaar bijgesteld. In de risicoanalyse worden de risico's in kaart gebracht, waarbij een schatting wordt gemaakt hoe groot de kans is dat het betreffende risico zich gaat voordoen. Naast de kans wordt een schatting gemaakt van het verlies c.q. de financiële impact die optreedt als het risico zich voordoet. De risico-score wordt bepaald door de kans te vermenigvuldigen met de impact. De uitkomst van de totale risico-score bepaalt het weerstandsvermogen van de organisatie. Het weerstandsvermogen is in feite het vrij beschikbaar eigen vermogen van de organisatie. Vermogen, dat beschikbaar is om een eventuele financiële tegenvaller af te dekken. De strategische risico's zijn onder te verdelen in 3 categorieën:

- Risico's samenhangend met onderwijs
- Risico's samenhangend met personeel
- Risico's samenhangend met bedrijfsvoering, financiën en huisvesting.

De totale risico-score voor ultimo 2022 komt uit op € 2.251.500.

RSG Wolfsbos heeft een algemene reserve van € 4.805.647 deze is meer dan twee keer zo hoog als het benodigde weerstandsvermogen. Hiermee is de continuïteit gewaarborgd.

De vijf risico's met de hoogste risico scores zijn:

Risico:	Beheersmaatregelen:
Onvoldoende kwalitatief en kwantitatief goed personeel aantrekken	<p>Meer samenwerken met andere scholen in de regio via Noorderwijzer en anderszins</p> <p>Sterk overwegen weer Opleidingsschool te worden</p> <p>Zodra het kan en verantwoord is, mensen aan ons binden. Punt hierbij is wel dat we de flexibele schil moeten houden</p>
Onvoorspelbare overheid en invloeden externe partijen	Een lastige, een deel is wat het is. Bij overheid wordt de rol van de gemeente Hoogeveen in onze nieuwbouwambities een wezenlijke; we koersen op goede verbinding en informatieverstrekking.
Nieuwbouw gaat niet door	<p>Er alles aan doen het wel te laten doorgaan: motivatiedossier, inclusief business dossier op tijd indienen (begin februari 2023)</p> <p>De communicatie intern (werkgroep, GMR, RVT en personeel) steeds tijdig en transparant te laten plaatsvinden, dit geldt ook voor de externe communicatie naar de gemeente Hoogeveen.</p>
Gebouwenbestand sluit niet aan bij vernieuwend onderwijs	<p>Dit hangt samen met nieuwbouw die nodig is: zie boven.</p> <p>Intussen investeren wat nodig is en ook goed voor onze leerlingen</p>
De ISK loopt leeg	<p>Handhaven van goede kwaliteit van onze medewerkers en het aantrekken van goed personeel</p> <p>Doorgaan met goede contacten en idem overleggen met gemeentes</p> <p>Maximale PR voor de ISK</p>

De gestegen energielasten zijn in de begroting van 2023 verwerkt en daardoor geen onderdeel van deze risicoanalyse.

Ondersteuning en advisering door de Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht heeft onder andere tot taak de jaarlijkse exploitatie- en investeringsbegroting, het bestuurs- en het financiële jaarverslag goed te keuren. De directeur-bestuurder maakt jaarlijks met de Raad van Toezicht afspraken over de financiële normen en streefwaarden. De directeur-bestuurder verantwoordt zich middels financiële rapportages (prognoses), begrotingsbesprekingen en het financiële jaar- en bestuursverslag over het gevoerde beleid. Dit gebeurt in overleggen met de auditcommissie van de Raad van Toezicht. Hierover wordt ook gesproken tijdens de vergaderingen van de Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht heeft in dit verband de taak de begroting en het financiële jaarverslag goed te keuren.

6. Jaarrekening

6.A. Grondslagen voor de jaarrekening 2022

Algemeen

Juridische vorm en voornaamste activiteiten

De organisatie betreft een stichting statutair gevestigd te Hoogeveen en haar voornaamste taak is het verzorgen van openbaar voortgezet onderwijs in de gemeente Hoogeveen.

Verslaggevingsperiode

Op basis van de vermogenspositie, liquiditeitspositie, de begroting over 2023 en het feit dat de financiering van Wolfsbos voor 2023 in belangrijke mate is zeker gesteld door de bijdrage van OCW concluderen wij dat er geen aanleiding is om te veronderstellen dat de continuïteit op enigerlei wijze in het geding is. Om die reden is de jaarrekening opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld volgens de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. In deze regeling is bepaald dat de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (in het bijzonder RJ 660 Onderwijsinstellingen) van toepassing zijn en met inachtneming van de daarin aangeduide uitzonderingen.

Voor de uitvoering van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi)publieke sector (WNT) heeft de instelling zich gehouden aan de Beleidsregel toepassing WNT en deze als normenkader bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerd.

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn, evenals voorgaande jaren, gebaseerd op historische kosten.

Continuïteit

Deze jaarrekening is ondanks corona opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Algemeen

Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen de nominale waarde. De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de organisatie.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), handelsschulden en overige te betalen posten. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: verstrekte leningen en overige vorderingen, geldmiddelen en overige financiële verplichtingen.

De stichting maakt geen gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten). Tevens is geen sprake van in contracten besloten afgeleide financiële instrumenten, die separaat van het basiscontract verwerkt dienen te worden.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien instrumenten bij de vervolgwaardering niet worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de staat van baten en lasten, maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering.

Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Debiteuren en overige vorderingen

Debiteuren en overige vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindervers verliezen.

Geldmiddelen

Geldmiddelen bestaan uit kas- en banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. De geldmiddelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Crediteuren, langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Crediteuren, langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode.

Schulden met een op balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar worden aangeduid als kortlopend. Schulden worden niet gesaldeerd met activa. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

Materiële vaste activa

De gebouwen en terreinen, inventaris en apparatuur en andere vaste bedrijfsmiddelen worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs plus bijkomende kosten onder aftrek van lineaire afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De materiële vaste activa in ontwikkeling worden gewaardeerd tegen aanschafwaarde.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van economische levensduur.

Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht.

De aankoop van boeken wordt niet geactiveerd. De boeken worden direct in de kosten genomen.

Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

In 2020 zijn de afschrijvingstermijnen voor de gebouwen (met uitzondering de Meander) gezet op de levensduur van de gebouwen.

De volgende maximale afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

- Gebouwen : 2,5 - 5 %

Inventaris en apparatuur

- Inventaris : 10%
- Computerapparatuur : 20% - 25%
- Digiborden : 10%
- Netwerk en server : 12,5%
- Kantoormeubilair : 6,7%
- Schoolmeubilair : 5%

Buiten gebruik gestelde activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Vorderingen

De grondslagen voor de waardering van vorderingen en effecten zijn beschreven onder het hoofd Financiële instrumenten. Voor onderwijsinstellingen vallende onder de WVO is het op basis van artikel 5 van de (Gewijzigde) Regeling "Onvoorziene gevallen bij invoering vereenvoudiging bekostiging voortgezet onderwijs" (kenmerk: WJZ-2005/54063802 en kenmerk VO/F-2006/1769) toegestaan een vordering op te nemen op de Ministerie van OCW. Hiervan is geen gebruik gemaakt. Volstaan wordt met de vermelding in de toelichting onder de "niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen".

Liquide middelen

De grondslagen voor de waardering van vorderingen en effecten zijn beschreven onder het hoofd Financiële instrumenten.

Eigen vermogen

Financiële instrumenten die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als eigenvermogensinstrumenten, worden gepresenteerd onder het eigen vermogen.

Het eigen vermogen bestaat uit algemene reserves en bestemmingsreserves. Hierin is tevens een segmentatie opgenomen naar publieke en private middelen.

De algemene reserve bestaat uit de reserves die ter vrije beschikking staan van de Raad van Toezicht. De bestemmingsreserves zijn reserves met een beperktere bestedingsmogelijkheid.

Voorzieningen

Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer er sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden; en
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Indien (een deel van) de uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk door een derde worden vergoed bij afwikkeling van de voorziening, wordt de vergoeding als afzonderlijk actief gepresenteerd.

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Voorziening jubilea

De voorzieningen voor jubilea dienen ter egalisatie van de kosten van de 25- en 40-jarige jubilea.

Hiertoe wordt per medewerker een evenredig deel van de verwachte uitkering gedoteerd, vermenigvuldigd met de verwachte kans dat medewerker ten tijde van het jubileum in dienst is van de organisatie. Er wordt uitgegaan van de contante waarde. Uitgekeerde jubileumgratificaties worden ten laste van de voorziening gebracht.

Voorziening wachtgeld

De voorziening dient ter dekking voor toekomstige kosten voortvloeiende uit de aansprakelijkheid van 25% van de uitkeringslast voor werknemers die na het einde van hun dienst verband een uitkering krijgen in het kader van de WW. Hiertoe is per (ex-) medewerker die een uitkering krijgt een inschatting gemaakt van de hoogte en de duur van de uitkering.

Voorziening Persoonlijk Budget (PB50)

De voorziening dient ter dekking voor toekomstige kosten voortvloeiend uit de in augustus 2014 afgesloten nieuwe CAO VO inzake het Levensfasebewust Personeelsbeleid. Medewerkers krijgen elk schooljaar een individueel keuzebudget van 50 klokuren die zij naar eigen believen mogen inzetten voor verlof, pensioen, kinderopvang of kunnen laten uitbetalen.

Voorziening groot onderhoud

De voorziening dient ter dekking voor toekomstige onderhoudsuitgaven. De basis is een meerjarenonderhoudsinventarisatie voor de komende 20 jaren. Jaarlijks wordt ter egalisatie van de uitgaven een dotatie ten laste van de exploitatie gebracht, terwijl de werkelijke kosten rechtstreeks aan de voorziening worden onttrokken.

Kortlopende schulden

De grondslagen voor de waardering van vorderingen en effecten zijn beschreven onder het hoofd Financiële instrumenten. Overlopende passiva betreffen vooruit ontvangen bedragen (waaronder geormerkte bijdragen) en nog te betalen bedragen ter zake van lasten die aan een verstreken periode zijn toegekend. Van bedragen die voor meerdere jaren beschikbaar zijn gesteld, wordt het nog niet bestede gedeelte op deze post aangehouden. Vrijval ten gunste van de staat van baten en lasten geschiedt naar rato van de besteding.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Bij de bepaling van het resultaat wordt, met inachtneming van de waarderingsgrondslagen zoals opgenomen in RJ 660 (Onderwijsinstellingen), het baten- en lastenstelsel gehanteerd. De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Lasten en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het vaststellen van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en –subsidies

Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en -subsidies uit hoofde van de lumpsum bekostiging worden in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft, volledig verwerkt als baten in de staat van baten en lasten.

Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en -subsidies uit hoofde van specifieke doelbekostigingen, waaronder tweede- en derdegeldstromen, worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruitontvangen baten zodra zij zijn ontvangen of zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat de stichting zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden. Bijdragen ter compensatie van door de stichting gemaakte lasten worden systematisch als baten in de staat van baten en lasten opgenomen in dezelfde periode als die waarin de lasten worden verantwoord, indien deze bijdragen betrekking hebben op het specifieke doel.

Overige baten

De post 'Overige baten' omvat onder andere de baten uit hoofde van de verhuur van accommodaties, ontvangsten uit hoofde van ouderbijdragen en de baten ingevolge de detachering van medewerkers. Baten worden genomen voor zover zij op balansdatum zijn verwezenlijkt. Vooruit ontvangen baten worden als overlopende passiva in de balans opgenomen.

Personeelsbeloningen

Onder personeelslasten zijn begrepen de in het boekjaar verschuldigde salarissen, sociale lasten, pensioenpremies, inleenkrachten en overige personeelskosten, verminderd met de ontvangen uitkeringen van sociale fondsen.

Voor de medewerkers van de organisatie is een pensioenregeling getroffen die te kwalificeren is als een toegezegde pensioenregeling. De stichting is aangesloten bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP). Het ABP is het bedrijfstakpensioenfonds voor overheidswerkgevers, waaronder onderwijsinstellingen. Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

Immateriële vaste activa inclusief goodwill en materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de economische levensduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Boekwinsten en -verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de overige lasten.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

6.B. Balans per 31 december na resultaatbestemming

bedragen x 1.000*

1	Activa	31-12-2022	31-12-2021
1.1	Vaste activa		
1.1.2.	Materiële vaste activa		
	Gebouwen	5.957	6.331
	Inventaris en apparatuur	1.283	1.435
	Onderhanden werk	0	73
	Totaal vaste activa	7.240	7.840
1.2	Vlottende activa		
1.2.1.	Vorraden		
	Gebruiksgoederen	1	0
1.2.2.	Vorderingen		
	Debiteuren	16	13
	Overige vorderingen	186	56
	Overlopende activa	204	179
		406	248
1.2.4.	Liquide middelen	7.410	5.483
	Totaal vlottende activa	7.817	5.732
	Totaal activa	15.057	13.572

*in verband met afronden op duizendtallen kan er een afrondingsverschil ontstaan

bedragen x 1.000*

2	Passiva	31-12-2022	31-12-2021
2.1.	Eigen vermogen		
	Algemene reserve	4.806	4.438
	Bestemmingsreserves	4.239	3.160
	Totaal eigen vermogen	9.045	7.598
2.2.	Voorzieningen		
	Overige voorzieningen	1.133	892
		1.133	892
2.3.	Langlopende schulden		
	Ministerie van Financiën	2.100	2.400
2.4.	Kortlopende schulden		
	Crediteuren	217	442
	Belastingen en premies Soc.Verz.	608	513
	Pensioenpremies	178	177
	Overige kortl. schulden	340	333
	Overlopende passiva	1.437	1.216
	Totaal kortlopende schulden	2.779	2.681
	Totaal Passiva	15.057	13.572

*in verband met afronden op duizendtallen kan er een afrondingsverschil ontstaan

6.C. Staat van baten en lasten

Bedragen x 1.000 euro	Realisatie 2022	Begroot 2022	Realisatie 2021
3 BATEN			
3.1. Rijksbijdrage	18.132	16.135	17.263
3.2. Overige overheidsbijdragen en subsidies	850	854	869
3.5. Overige baten	640	508	392
SOM DER BATEN	19.621	17.497	18.524
4 LASTEN			
4.1. Personele lasten	13.697	13.256	13.085
4.2. Afschrijvingen	911	937	946
4.3. Huisvestingslasten	1.204	1.417	1.247
4.4. Overige lasten:			
4.4.1. - Administratie, beheer en bestuur	734	711	909
4.4.2. - Inventaris en apparatuur	66	63	47
4.4.3. - Leer- en hulpmiddelen	899	847	670
4.4.5. - Algemene kosten	358	358	356
Overige lasten	2.057	1.980	1.981
4.5. Doorbetaling aan schoolbesturen	235	235	250
SOM DER LASTEN	18.104	17.824	17.510
SALDO BATEN EN LASTEN	1.517	-326	1.014
Rentebaten	25	0	0
Rente lasten	-95	-95	-109
6. Financiële baten/lasten	-71	-95	-109
Netto resultaat	1.447	-422	905

*in verband met afronden op duizendtallen kan er een afrondingsverschil ontstaan

6.D. Kasstroomoverzicht

	31-12-2022	31-12-2021
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Saldo Baten en Lasten	1.517.190	1.014.113
Mutaties voorzieningen	240.977	-90.852
Afschrijvingen	911.092	946.056
Mutaties werkkapitaal:		
- Voorraden	-565	685
- Vorderingen	-158.194	22.008
- Kortlopende schulden	97.835	39.002
- Overlopende rente	-	1.692
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties	2.608.335	1.932.704
Ontvangen Interest	24.648	-
Betaalde interest	-95.310	-110.685
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	2.537.673	1.822.020
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings materiële vaste activa	-384.168	-404.058
Desinvesteringen/mutatie materiële vaste activa	72.956	-
Totale kasstroom uit investeringsactiviteiten	-311.212	-404.058
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Nieuw opgenomen leningen	-	-
Aflossing langlopende schulden	-300.000	-300.000
Totale kasstroom uit financieringsactiviteiten	-300.000	-300.000
Mutatie liquide middelen	1.926.462	1.117.962
Beginstand liquide middelen	5.483.116	4.365.155
Mutatie liquide middelen	1.926.462	1.117.962
Eindstand liquide middelen	7.409.578	5.483.117

6.E. Toelichting op de onderscheiden posten van de balans

1. ACTIVA

1.1. Vaste activa

1.1.2. Materiële vaste activa

	Aanschaf tot 2022	Cumulatieve afschrijving	Boekwaarde 1-1-2022	Investing	Desinvestering/ Mutaties	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2022
1.1.2.1. Gebouwen (40 jaar)	3.517.016	1.251.584	2.265.432	0	0	108.345	2.157.087
1.1.2.1. Gebouwen (20 jaar)	8.959.798	4.893.732	4.066.066	197.836	0	464.092	3.799.810
1.1.2.5 MVA in ontwikkeling	0	0	72.956	0	72.956	0	0
	12.476.814	6.145.316	6.404.455	197.836	72.956	572.437	5.956.898
1.1.2.4. Inventaris en apparatuur	3.697.410	2.261.991	1.435.419	186.331	0	338.655	1.283.095
Totaal	16.174.224	8.407.307	7.839.874	384.168	72.956	911.092	7.239.993
Totaal Vaste Activa	16.174.224	8.407.307	7.839.874	384.168	72.956	911.092	7.239.993

In 2022 is er voor totaal € 384.168 geïnvesteerd. De investering in gebouwen betreft een ventilatiesysteem voor het op orde krijgen van het binnenklimaat in het brugklasegebouw. De overige investering betreft voor het grootste gedeelte de vervanging van de digiborden.

1.2. Vlottende activa

1.2.1. Voorraden

	31-12-2022	31-12-2021
1.2.1.1. Tussenrekening VVV-bonnen	1.060	495
Totaal	1.060	495

De voorraden betreffen de VVV-bonnen ten behoeve van afscheid/jubileum van personeel of als presentje voor gastlessen.

	31-12-2022	31-12-2021
1.2.2. Vorderingen		
1.2.2.1. Debiteuren	15.534	12.663
1.2.2.2. Vordering op OCW	56.376	0
1.2.2.3. Vordering op gemeenten	35.000	35.000
1.2.2.10. Overige vorderingen	95.044	21.026
1.2.2.12. Vooruitbetaalde kosten	44.631	56.871
1.2.2.15. Overlopende activa overig	159.772	122.604
Totaal	406.357	248.163

De vorderingen zijn met € 158.194 toegenomen. Er is een vordering op OCW. Dit betreft de gelden voor tijdvak 2 van de extra maatwerkbekostiging inzake Oekraïne leerlingen. De overige vorderingen stijgen met € 74.000. Dit betreft onder andere de te ontvangen rentebaten, Loyalis inzake eigen risicodragers en de verwachte terugkeer van de te veel betaalde elektra.

	31-12-2022	31-12-2021
1.2.4. Liquide middelen		
1.2.4.1. Kasmiddelen	4.034	4.810
1.2.4.2. Tegoeden op bankrekeningen	1.238	3.026
1.2.4.3. Rekening courant tegoed Schatkistbankieren	7.404.308	5.475.280
Totaal	7.409.580	5.483.116

Voor de gestegen liquide middelen verwijzen we naar het kasstroomoverzicht.

2. Passiva

2.1. Eigen vermogen

	Saldo 1-1-2022	Exploitatie- resultaat	Overige Mutaties	Saldo 31-12-2022
<u>Publieke reserves</u>				
2.1.1.1. Algemene reserve	4.438.386	367.261	0	4.805.647
2.1.1.2. Bestemmingsreserve nieuwbouw	1.749.189	300.000	0	2.049.189
2.1.1.2. Bestemmingsreserve Slob-gelden	165.253	-165.253	0	0
2.1.1.2. Bestemmingsreserve NPO	660.561	394.810	0	1.055.371
2.1.1.2. Bestemmingsreserve onderwijsaanbod & arbeidsmarkt	0	200.000	0	200.000
2.1.1.2. Bestemmingsreserve onderwijsakkoord	0	360.992	0	360.992
<u>Private reserves</u>				
2.1.1.3. Reserve private activiteiten	585.046	-11.282	0	573.764
Totaal bestemmingsreserves	3.160.050	1.079.267	0	4.239.317
Totaal eigen vermogen	7.598.436	1.446.528	0	9.044.964

Aan de algemene reserve wordt € 367.261 toegevoegd, dit is het resultaat op de reguliere bedrijfsvoering van Wolfsbos. Aan de bestemmingsreserve nieuwbouw wordt € 300.000 toegevoegd. De bestemmingsreserve Slob-gelden is in 2022 uitgeput. De bestemmingsreserve NPO betreft de nog niet ingezette gelden vanuit het NPO die in 2021 en 2022 zijn ontvangen. Deze gelden worden ingezet in de periode 2023 t/m 2025. Verder zijn er 2 nieuwe bestemmingsreserves te weten onderwijsaanbod & arbeidsmarkt en onderwijsakkoord. Deze 1e is nieuw en fors en eigen keuze. Aan de bestemmingsreserve onderwijsaanbod en arbeidsmarkt wordt € 200.000 toegevoegd, deze reserve wordt aangewend vanuit een tweeledig doel. Ten eerste het bieden en behouden van een breed onderwijsaanbod. Ten tweede een aantrekkelijke werkgever te zijn in een krappe arbeidsmarkt. De bestemmingsreserve onderwijsakkoord betreft de nog niet bestede gelden voor de werkdrukmiddelen. De private reserve daalt met € 11.282, dit is het resultaat op de private activiteiten in 2022.

2.2 Voorzieningen						Saldo	Onderverd. saldo 31-12-2022	
	Saldo	Dotaties	Onttrekkingen	Vrijval	Rente mutatie	Saldo	deel < 1 jaar	deel > 1 jaar
Overige voorzieningen	1-1-2022					31-12-2022		
2.2.1.2. Voorziening PB	310.424	241.856	127.516	0	0	424.765	184.765	240.000
2.2.1.4. Jubileumvoorziening	161.525	42.647	6.848	0	0	197.324	15.601	181.723
2.2.1.5. Voorziening Wachtgeld	96.551	68.842	58.132	0	0	107.261	44.476	62.785
Totaal personele voorziening	568.501	353.345	192.496	0	0	729.350	244.842	484.508
2.2.3. Voorziening Groot Onderhoud	323.316	250.000	169.872	0	0	403.444	331.814	71.630
Totaal	891.817	603.345	362.368	0	0	1.132.794	576.656	556.138

De voorziening persoonlijk budget stijgt met € 114.000; naast de PB50 is er ook 17 uur per medewerker toegevoegd inzake de individuele werkdrukmiddelen. Het restant van de werkdrukmiddelen is toegevoegd aan de bestemmingsreserve onderwijsakkoord. De voorziening wachtgeld is per 31 december opgemaakt. Dit betreft een voorziening voor ww-verplichtingen die we hebben voor ex-medewerkers. De voorziening onderhoud is bedoeld voor het toekomstig onderhoud aan de gebouwen. Dit is conform ons meerjarenonderhoudsplan.

2.3 Langlopende schulden

Schulden aan Financiën

Begin van de periode 31-12-2022

Stand langlopend deel, begin van de periode	2.400.000
Stand kortlopend deel, begin van de periode	300.000
Stand totale schuld, begin van de periode	2.700.000

Verloop 01-01-2022 t/m 31-12-2022

Aangegane leningen in de verslagperiode	
Aflossing in de verslagperiode	300.000

Einde van de periode 31-12-2022

Stand totale schuld, einde van de periode	2.400.000
Stand kortlopend deel, einde van de periode	300.000
Stand langlopend deel, einde van de periode	2.100.000

Bedrag looptijd 1 tot en met 5 jaar	1.500.000
-------------------------------------	-----------

Bedrag looptijd meer dan 5 jaar	600.000
---------------------------------	---------

Effectieve rentevoet in de verslagperiode	3,53%
---	-------

Onze school maakt gebruik van Schatkistbankieren. Leningen zijn derhalve ook aangegaan bij het Ministerie van Financiën. Deze leningen zijn aangegaan ter financiering van de nieuwbouw en verbouw activiteiten. De lening is aangegaan in 2010 en is groot € 3.000.000 en kent een looptijd van 20 jaar. Vanaf 2021 is er begonnen met het aflossen in 10 gelijke jaarlijkse termijnen.

2.4 Kortlopende schulden		31-12-2022	31-12-2021
2.4.4.	Schulden aan OCW	9.828	9.828
2.4.5.	Schulden aan Ministerie van Financiën	300.000	300.000
2.4.8.	Crediteuren	217.206	442.426
2.4.9.	Belastingen en premies sociale verzekeringen	607.969	513.086
2.4.10.	Pensioenen	177.902	177.456
2.4.12.	Overige kortlopende schulden	29.794	22.802
2.4.14.	Vooruitontvangen subsidies OCW	663.565	448.869
2.4.16.	Vooruitontvangen bedragen	41.261	38.101
2.4.17.	Vakantiegeld en vakantiedagen	473.044	441.223
2.4.18.	Te betalen interest	0	0
2.4.19.	Overige overlopende passiva	258.664	287.606
Totaal		2.779.232	2.681.397

De totale kortlopende schulden zijn gestegen ten opzichte van 2022. De crediteuren zijn flink gedaald, waar de belastingen en premies sociale verzekeringen alsmede de subsidies OCW zijn gestegen.

Financiële instrumenten

Algemeen

De stichting maakt in de normale bedrijfsuitvoering gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die de onderneming blootstellen aan markt- en/of kredietrisico's. Deze betreffen financiële instrumenten die in de balans zijn opgenomen. De stichting handelt niet in de financiële derivaten en heeft procedures en gedragslijnen om de omvang van het kredietrisico bij elke tegenpartij of markt te beperken.

Kredietrisico

De stichting schat het risico op de inbaarheid van de vorderingen verwaarloosbaar.

Renterisico en kasstroomrisico

Het renterisico is beperkt tot eventuele veranderingen in de marktwaarde van opgenomen en uitgegeven leningen. Bij deze leningen is sprake van een vast rentepercentage over de gehele looptijd. De leningen worden aangehouden tot het einde van de looptijd. De stichting heeft derhalve als beleid om geen afgeleide financiële instrumenten te gebruiken om (tussentijdse) rentefluctuaties te beheersen.

Reële waarde

De reële waarde van de meeste in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, effecten, liquide middelen en kortlopende schulden, benadert de boekwaarde ervan.

6.F. Model G verantwoording subsidies

G1. Subsidies waarbij het eventueel niet aangewende deel van de subsidie, mits de activiteiten volledig zijn uitgevoerd, kan worden besteed aan andere activiteiten waarvoor bekostiging wordt verstrekt.

Omschrijving	Toewijzing	De activiteiten zijn ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking geheel uitgevoerd en afgerond
--------------	------------	--

Kenmerk	Datum	Ja
Lerarenbeurs	1165849-1	27-6-2021
Doorsstrooprogramma PO-VO	DPOVO21072	27-7-2021
Doorsstrooprogramma VBMO-MBO	DMBO21093	26-7-2021
Doorsstrooprogramma VMBO-HAVO	DHAVO21125	26-7-2021
Schoolkracht	SK20-191W	22-5-2021
Heterogene brugklassen	SHB22028	22-3-2022
Heterogene brugklassen	SHB22032	23-3-2022
Heterogene brugklassen	SHB22156	18-4-2022
Heterogene brugklassen	SHB322020	21-9-2022
Lerarenbeurs	1074316	20-7-2022
Capaciteitentesten 2021-2023	CAP22-2-13737	7-11-2022

G2A. Subsidies die uitsluitend mogen worden aangewend voor het doel waarvoor de subsidie is verstrekt, aflopend per ultimo verslagjaar.

Omschrijving	Toewijzing	Datum	Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m vorig verslagjaar	Totale subsidieabele kosten t/m vorig verslagjaar	Saldo per 1 januari vorig verslagjaar	Ontvangen in verslagjaar	Subsidieabele kosten in verslagjaar	Te verrekenen per 31 december verslagjaar
Totaal	0	0	0	0	0	0	0	0	0

G2B. Subsidies die uitsluitend mogen worden aangewend voor het doel waarvoor de subsidie is verstrekt, doorlopend tot in een volgend verslagjaar.

Omschrijving	Toewijzing	Datum	Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m vorig verslagjaar	Totale subsidieabele kosten t/m vorig verslagjaar	Saldo per 1 januari vorig verslagjaar	Ontvangen in verslagjaar	Subsidieabele kosten in verslagjaar	Saldo per 31 december verslagjaar
Sterk techniekonderwijs 2020-2023	STO19036	1-7-2019	1.748.450	953.327	736.977	216.350	396.534	431.536	181.349
Totaal			1.748.450	953.327	736.977	216.350	396.534	431.536	181.349

6.G. Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Vordering op OCW

In 2006 is de lumpsum bekostiging ingevoerd. Een consequentie hiervan was dat de vakantie-uitkering over de periode mei tot en met december 2006 niet werd uitgekeerd. Deze komt pas tot uitkering op het moment dat de school ophoudt te bestaan. Dit zal hoogstwaarschijnlijk niet voorkomen. De vordering op OCW heeft daardoor materieel gezien geen waarde. Om de vordering toch in beeld te houden, is ervoor gekozen om een latente vordering op te nemen.

Het betreft:	19IW (RSG Wolfsbos)	7,5% van € 9.728.033,84 =	€ 729.603
	06DT (De Meander)	7,5% van € 827.101,01 =	€ 62.033
	Totaal		€ 791.636

Verplichtingen

We hebben onderstaande meerjarige contracten lopen ten behoeve van onze activiteiten.

Leverancier	Omschrijving	Startdatum	Einddatum	Jaarlijkse termijn
Eneco zakelijk b.v.	Leveringsovereenkomst gas	1-1-2019	1-1-2025	663.000
Van Dijk	Levering leermiddelen	1-5-2023	30-4-2025	400.000
Dokter Schoonmaakorganisatie b.v.	Raamovereenkomst schoonmaakdienstverlening	1-9-2022	31-8-2024	260.000
Loyalis	Verzekering WGA-ERD	1-1-2023	31-12-2025	66.500
DVEP	Levering elektriciteit DVEP	1-1-2021	31-12-2025	65.000
Brunel Nederland B.V.	ICT	15-7-2016	31-5-2023	61.500
Bidfood b.v.	Raamovereenkomst voedingsmiddelen	1-5-2021	30-4-2023	50.000
Cater Concept b.v.	Overeenkomst Catering GD	1-11-2021	31-7-2023	50.000
SOMtoday	Licentie Somtoday	13-5-2020	31-12-2023	40.000
Merces	Merces - HRtoday	1-1-2018	31-12-2024	36.000
Dolmans Landscaping services b.v.	Groenonderhoud	1-5-2021	30-4-2025	31.246
SLB diensten (SLIM)	Microsoft licentieovereenkomst	2-12-2018	31-12-2023	29.000
Lanting	Eendaagse busreizen	1-8-2019	31-7-2023	29.000
Eshuis registeraccountants	Raamovereenkomst accountantsdiensten	1-9-2019	1-9-2023	27.104
Elis Nederland	Facility service	1-11-2020	31-10-2023	25.000
PreHa	Glasbewassing	19-12-2022	18-12-2024	22.500
Zorg van de zaak	Inzet bedrijfsarts	1-2-2023	31-1-2024	20.500
Remondis Nederland b.v.	Afvalverwerking	19-8-2019	19-8-2024	20.000
Brite Wireless Expertise Buro	WIFI technology upgrade	1-1-2020	31-12-2027	18.924

6.H. Toelichting op de staat van baten en lasten

3 BATEN

3.1. Rijksbijdrage	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
3.1.1. Rijksbijdragen OCW	15.498.398	14.767.846	15.577.119
3.1.2. Overige subsidies OCW	2.297.096	1.105.770	1.257.112
3.1.3. Inkomstenoverdracht van rijksbijdragen	336.569	261.754	428.609
	<u>18.132.063</u>	<u>16.135.370</u>	<u>17.262.839</u>

Rijksbijdragen OCW

De Rijksbijdragen OCW zijn € 730.552 hoger dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door het volgende. De basisbekostiging is gestegen met 3,29%. Dit ter dekking van de CAO en een prijsbijstelling op de materiële lasten. Verder zijn er meer NPO gelden ontvangen: € 266.000 hoger dan begroot.

Overige subsidies OCW

De overige subsidies OCW zijn €1.191.000 hoger dan begroot. Dit komt door het volgende: Er is aan maatwerkbekostiging € 447.000 meer ontvangen dan begroot. Er is subsidie aangevraagd voor heterogene brugklassen, waarvan € 67.000 gerealiseerd is. Deze subsidie was bij het opmaken van de begroting nog niet bekend, dus ook niet begroot.

Aan SHRM (Strategisch personeelsbeleid: Human Resource Management) en verzuim (oude prestatieboxgelden) is € 33.000 meer ontvangen dan begroot. De overige rijksbijdragen laten een plus zien van € 600.000 ten opzichte van de begroting. Dit betreft de gelden vanuit het onderwijsakkoord en de nieuwe CAO. Voor werkdrukmiddelen is een bedrag ontvangen van € 449.000, professionalisering leraren en schoolleiders € 79.000, oktober uitkering OOP € 10.500 en voor CO2 meters € 10.000. Naast deze gelden is er ook subsidie ontvangen inzake de eindexamens.

Inkomstenoverdracht van rijksbijdragen

Dit betreft de ontvangen doorbetalingen van rijksbijdragen van samenwerkingsverbanden. De realisatie is € 74.815 hoger dan begroot. De gelden zware ondersteuning en de gelden toelaatbaarheidsverklaring voor het VSO vielen positiever uit dan begroot.

3.2. Overige overheidsbijdragen en subsidies	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
3.2.2. Overige gemeenten en GR-bijdragen en subs.	849.597	854.000	868.668
	<u>849.597</u>	<u>854.000</u>	<u>868.668</u>

3.5 Overige baten	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
3.5.1. Opbrengst verhuur	2.081	2.000	1.764
3.5.2. Detachering personeel	94.192	-	5.637
3.5.5. Ouderbijdragen	102.684	122.600	46.763
3.5.8. Verkoop (onderwijs) materialen	9.683	10.500	3.675
3.5.9. Opbrengst catering	19.870	55.000	11.163
3.5.10. Overige	411.006	317.889	323.337
	<u>639.515</u>	<u>507.989</u>	<u>392.339</u>

Voor detachering personeel was geen bedrag begroot. In 2022 is een aantal medewerkers gedetacheerd bij andere onderwijsinstellingen. In totaal gaat het om een bedrag van € 94.192. De ouderbijdragen zijn € 20.000 lager dan begroot. Bij de opbrengst catering is de realisatie lager, dit wordt veroorzaakt door de catering op de GD. Deze is weer in beheer van een cateraar, hierbij worden zowel de baten als lasten door de cateraar genomen. Wolfsbos betaalt hiervoor beheerskosten (zie ook bij de lasten). De overige baten zijn € 93.000 hoger dan begroot. Zo is er in 2022 een bedrag terugontvangen aan milieubelasting van € 49.000. Ook is er een aantal niet begrote subsidies vrijgevallen, waaronder het restant saldo van hulp in de klas en de RAP gelden (Regionale aanpak personeelstekort). Aan cultuurgelden is € 8.000 meer ontvangen dan begroot.

3 LASTEN

4.1 Personele lasten	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
4.1.1. Lonen, salarissen, sociale- en pensioenlasten			
4.1.1.1. Lonen en salarissen	9.871.947	-	9.633.835
4.1.1.2. Sociale lasten	1.254.720	-	1.248.762
4.1.1.5. Pensioenlasten	1.587.007	-	1.554.493
	<u>12.713.674</u>	<u>12.621.258</u>	<u>12.437.090</u>
4.1.2. Overige personele lasten			
4.1.2.1. Dotaties personele voorzieningen	354.201	145.000	145.401
4.1.2.2. Lasten personeel niet in loondienst	367.077	182.375	285.772
4.1.2.3. Overige	337.391	351.890	295.667
	<u>1.058.669</u>	<u>679.265</u>	<u>726.841</u>
4.1.3. Ontvangen vergoedingen			
4.1.2.3. Overige uitkeringen (verminderingen)	-75.408	-45.000	-78.946
	<u>-75.408</u>	<u>-45.000</u>	<u>-78.946</u>
Totaal personeelslasten	<u>13.696.935</u>	<u>13.255.523</u>	<u>13.084.984</u>

De personele lasten zijn € 441.412 hoger dan begroot. Allereerst komt dit door de extra gelden die zijn ontvangen en ingezet vanuit het NPO. Verder is er een nieuwe CAO in 2022 tot stand gekomen. Hierin zijn de lonen verhoogd met 4,75% per 1 juli 2022 en is er eenmalige bruto-uitkering van € 500 uitbetaald naar rato van de betrekkingsovergang. Het ondersteunend personeel heeft in oktober een bruto-uitkering van € 275 euro ontvangen. Vanaf 1 augustus is er minder formatie ingezet dan

begroot, per 1 augustus wordt er gewerkt met een nieuw formatiemodel. Dit model laat beter zien hoeveel formatie beschikbaar is na alle baten en lasten tegenover elkaar gezet te hebben. De overige personele lasten zijn hoger dan begroot. De dotaties aan voorziening zijn € 109.000 hoger dan begroot, zie hiervoor ook voorzieningen bij de balans. De lasten personeel niet in loondienst is € 184.702 hoger, dit wordt onder andere veroorzaakt door de afdeling ISK. Aangezien de ISK flink is gegroeid was het niet mogelijk om dit op te vangen met eigen personeel. Ook de ziektevervangingskosten konden niet volledig opgevangen worden met eigen personeel.

De overige uitkeringen zijn iets lager dan begroot. Bij de post overige uitkeringen is meer geld binnengekomen dan verwacht. Zo is er meer geld binnengekomen ter dekking van de zwangerschapsvervangingskosten vanuit het UWV.

4.2 Afschrijvingen	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
4.2.2. Afschrijvingen materiële vaste activa	911.092	936.599	946.056
	<u>911.092</u>	<u>936.599</u>	<u>946.056</u>

De afschrijvingen vallen lager uit dan begroot, omdat een groot aantal geplande investeringen niet is uitgevoerd in 2022. Ook hebben de investeringen gemiddeld genomen later in het jaar plaatsgevonden, hetgeen resulteert in lagere afschrijvingslasten.

4.3 Huisvestingslasten	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
4.3.1. Huurlasten	62.035	97.000	98.606
4.3.2. Verzekeringslasten	40.179	35.000	33.243
4.3.3. Onderhoudslasten (klein onderhoud)	113.923	114.000	148.450
4.3.4. Energie en water	205.005	251.000	279.998
4.3.5. Schoonmaakkosten	377.309	330.000	372.798
4.3.6. Belasting en heffingen	11.141	16.500	16.415
4.3.7. Dotatie voorziening onderhoud	250.000	250.000	250.000
4.3.8. Overige huisvestingslasten	144.165	323.000	47.891
	<u>1.203.757</u>	<u>1.416.500</u>	<u>1.247.401</u>

De huurlasten vallen lager uit dan begroot, dit komt door de huur van de sporthallen. Dit is een eenmalige verlaging, doordat de kosten nu juist geboekt zijn in de periode waar deze betrekking op hebben. De verzekeringslasten zijn ook hoger, dan begroot. De onderhoudslasten zijn conform begroting. De kosten van energie en water zijn lager dan begroot. Een van de redenen is dat de energiebelasting vanaf 2022 rechtstreeks afgedragen moet worden aan de belastingdienst in plaats van via de energiemaatschappijen. Hierdoor wordt er geen BTW meer betaald over de milieubelasting. Dit bespaart in 2022 € 22.000. De schoonmaakkosten zijn € 47.000 hoger, in 2022 is de schoonmaak opnieuw aanbesteed. Ook zijn er in de eerste periode van 2022 nog extra schoonmaakrondes geweest in verband met corona. De overige huisvestingslasten zijn lager dan begroot. In de begrote post zit de presentatieboeking van de reservering nieuwbouw. Het gaat hier om een bedrag van € 280.000, per saldo is er dan een overschrijding van € 101.000. De overschrijding heeft voor € 91.000 te maken met de reeds gemaakte kosten voor de nieuwbouw. Verder met de verhuizing van de ISK naar de nieuwe locatie.

4.4 Overige lasten	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
4.4.1. Administratie en beheer	733.839	711.433	909.052
4.4.2. Inventaris en apparatuur	65.985	63.000	46.542
4.4.3. Leer- en hulpmiddelen	898.730	847.461	670.220
4.4.5. Overige	358.188	357.750	355.620
	2.056.742	1.979.644	1.981.434

De realisatie bij administratie en beheer is hoger dan begroot. Zowel bij de kopieer- als consultancykosten is er € 20.000 meer uitgegeven. Op de post outsourcing is € 8.600 meer uitgegeven. De juridische kosten zijn € 8.000 lager dan begroot. Ook aan AVG kosten is minder uitgegeven dan begroot, totaal € 18.000. De overige posten binnen administratie en beheer laten marginale verschillen zien wat betreft realisatie ten opzichte van begroting.

Aan inventaris en apparatuur is iets meer uitgegeven dan begroot.

De leer- en hulpmiddelen laten ook een hogere realisatie zien ten opzichte van de begroting. Dit heeft voor een groot gedeelte te maken met het Wolfsbos Festival dat in september is georganiseerd voor onze leerlingen. Verder is er aan leermiddelen meer uitgegeven dan begroot. De private activiteiten zijn lager dan begroot. Dit heeft onder andere te maken met de inkoop van de kantine. Zoals al eerder geschreven is de kantine van de locatie Groene Driehoek in beheer van een cateraar.

De overige lasten zijn conform de begroting, al laten de onderliggende posten enkele verschillen zien. Zo is er meer uitgegeven aan representatiekosten maar zijn er minder kosten gemaakt inzake het project Sterk Techniek Onderwijs.

Honoraria van de accountant

De volgende honoraria zijn ten laste gebracht van de organisatie, haar dochtermaatschappijen die zij consolideert, een en ander bedoel in artikel 2:382a BW.

Specificatie honorarium	2022	2021
4.4.1.1. Onderzoek jaarrekening	21.304	19.980
4.4.1.2. Onderzoek bekostigingsgegevens	3.300	3.122
4.4.1.4. Andere niet controle dienst	2.500	2.373
	27.104	25.474

4.5 Doorbetaling aan schoolbesturen	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
4.5.3. Overige doorbetalingen van rijksbijdragen	235.459	235.498	249.858
	235.459	235.498	249.858

De overige doorbetalingen van rijksbijdragen aan schoolbesturen betreft de subsidie PO-VO aan het primair onderwijs en de Sterk Techniek Onderwijsgelden aan de partners.

6 Financiële baten en lasten		Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
6.1	Financiële baten			
6.1.1.	Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	24.648	-	-
		24.648	-	-
6.2	Financiële lasten			
6.2.1.	Rente lasten en soortgelijke lasten	95.310	95.310	108.993
		95.310	95.310	108.993
		70.662	95.310	108.993

In het laatste kwartaal van 2022 is de rente op rekening courant bij het Schatkistbankieren gestegen van 0% naar gemiddeld 1,4%. Dit heeft geresulteerd in een rentebate van € 24.648.

6.I. WNT normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

De WNT is van toepassing op Stichting openbaar voortgezet onderwijs Hoogeveen. Het voor Stichting openbaar voortgezet onderwijs Hoogeveen toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2022 € 168.000. Dit betreft bezoldigingsmaximum klasse D (9-12 complexiteitspunten).

Criteria	Punten
1A. Driejaarsgemiddelde van de totale baten per kalenderjaar.	4
1B. Driejaarsgemiddelde van het aantal leerlingen, deelnemers of studenten.	2
1C. Het gewogen aantal onderwijssoorten of sectoren.	4
Totaal complexiteitspunten	10

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2022	
bedragen x € 1	Dhr. A.J. Koster
Functiegegevens	Directeur-bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	117.954
Beloningen betaalbaar op termijn	22.080
<i>Subtotaal</i>	<i>140.034</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	168.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Bezoldiging	117.954
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.
Gegevens 2021	
bedragen x € 1	Dhr. A.J. Koster
Functiegegevens	Directeur-bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	112.284
Beloningen betaalbaar op termijn	21.656
<i>Subtotaal</i>	<i>133.940</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	163.000
Bezoldiging	112.284

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

Gegevens 2022						
bedragen x € 1	Dhr. J.A. van Dalen	Dhr. J.H. Nicolai	Mevr. P.C. Tange	Dhr. A.J. Janssens	Mevr. E.Y. van Rijssen	Dhr. J. Steenbergen
Functiegegevens	Voorzitter	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 07/09	01/01 – 31/12	08/09 – 31/12
Bezoldiging						
Bezoldiging	5.500	4.000	4.000	2.000	4.000	1.260
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	25.200	16.800	16.800	11.508	16.800	5.292
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	5.500	4.000	4.000	2.000	4.000	1.260
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2021						
bedragen x € 1	Dhr. J.A. van Dalen	Dhr. J.H. Nicolai	Mevr. P.C. Tange	Dhr. A.J. Janssens	Mevr. E.Y. van Rijssen	Dhr. J. Steenbergen
Functiegegevens	Voorzitter	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	n.v.t.
Bezoldiging						
Bezoldiging	5.500	4.000	4.000	4.000	4.000	n.v.t.
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	24.550	16.300	16.300	16.300	16.300	n.v.t.

6.J. Voorstel bestemming van het exploitatiesaldo

Ingevolge de Wet op het Voortgezet Onderwijs wordt het resultaat van het verslagjaar verrekend met de reserves van de instelling. De Stichting Voortgezet Onderwijs Hoogeveen kent geen statutaire winstbestemmingsregeling.

Vooruitlopend op het bestuursbesluit is het exploitatiesaldo over 2022 als volgt in de jaarrekening verwerkt.

Toegevoegd aan de algemene reserve	€ 367.261
Toegevoegd aan de bestemmingsreserve nieuwbouw	€ 300.000
Onttrokken aan de bestemmingsreserve Slob-gelden	€ 165.253 -/-
Toegevoegd aan de bestemmingsreserve NPO	€ 394.810
Toegevoegd aan de bestemmingsreserve onderwijsaanbod en arbeidsmarkt	€ 200.000
Toegevoegd aan de bestemmingsreserve Onderwijsakkoord	€ 360.992
Onttrokken aan de reserve private activiteiten	€ 11.282 -/-
Totaal	€ 1.446.528

6.K. Overzicht verbonden partijen

Verbonden partijen (geen beslissende zeggenschap)

Samenwerking Esdal College Emmen, De Nieuwe Veste Coevorden en RSG Ter Apel, ook wel Dovoc genoemd

Deze openbare VO-scholen zijn een overeenkomst aangaan tot samenwerking op het gebied van bedrijfsvoering en (onderwijs) kwaliteit. De overeenkomst is in 2012 getekend door de bestuurders. In 2022 stapte het Dr. Nassau College eruit en blijven genoemde scholen over. Formeel bestaat Dovoc niet meer, omdat de in de aanhef drie genoemde scholen een voornemen hebben om op 1 januari 2024 een besturenfusie te laten plaatsvinden.

Samenwerkingsverband 22.03

In verband met de invoering Passend Onderwijs is per 1 augustus 2014 de Stichting SWV-VO 22.03 opgericht. In deze stichting participeren twaalf scholen uit zuidwest Drenthe, waaronder RSG Wolfsbos.

6.L. Gebeurtenissen na balansdatum

In februari heeft Wolfsbos het motivatiedossier voor de nieuwbouwplannen aangeboden aan de gemeente. De nieuwbouw moet eind 2025 gerealiseerd zijn voor een bedrag van 33 miljoen euro. De gemeente Hoogeveen moet de nieuwbouwplannen beoordelen. Het definitieve besluit wordt naar alle waarschijnlijk genomen in juni 2023. Indien de gemeente akkoord gaat met de plannen, dan zal dit invloed hebben op de exploitatie van Wolfsbos. Dit betekent onder andere dat er versneld afgeschreven moet worden op de huidige gebouwen. Ook zal dit een financiële impact hebben op de meerjarenbegroting van Wolfsbos.

Controleverklaring

Gegevens over de rechtspersoon

Naam instelling: Stichting openbaar voortgezet onderwijs Hoogeveen
Adres: Valkenlaan 1
Postadres: Postbus 199
Postcode / plaats: 7900 AD Hoogeveen
Telefoon: 0528 - 266192
E-mail: info@wolfsbos.nl
Internetsite: www.wolfsbos.nl

Bestuurnummer: 13737
Contactpersoon: P.W. Potze
Telefoon: 0528-266192
E-mail: p.potze@wolfsbos.nl

Administratienummer	13737		
naam	Brinnummer	sector	
<i>RSG Wolfsbos</i>	<i>19 IW</i>	<i>VO</i>	
<i>De Meander</i>	<i>06 DT</i>	<i>VO</i>	

Ondertekening bestuursverslag

Opgemaakt d.d. 22 juni 2023

Naam: de heer dr. A.J. Koster

Functie: directeur-bestuurder

Vastgesteld d.d. 22 juni 2023

Naam: de heer dr. A.J. Koster

Functie: directeur-bestuurder

Naam: de heer drs. J.A. van Dalen

Functie: Voorzitter Raad v. Toezicht

Handtekening:

Handtekening:

Naam: de heer J. Steenbergen

Functie: lid Raad van Toezicht

Naam: de heer ing. J.H. Nicolai

Functie: lid Raad van Toezicht

Handtekening:

Handtekening:

Naam: mevrouw mr. P.C. Tange

Functie: lid Raad van Toezicht

Naam: mevrouw E.Y. van Rijssen

Functie: lid Raad van Toezicht

Handtekening:

Handtekening: